

TÜRKiYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ PLAN VE BÜTÇE KOMİSYONU SUNUMU

Prof. Dr. Şahap Kavcıoğlu
Başkan

2 Aralık 2022

Ankara

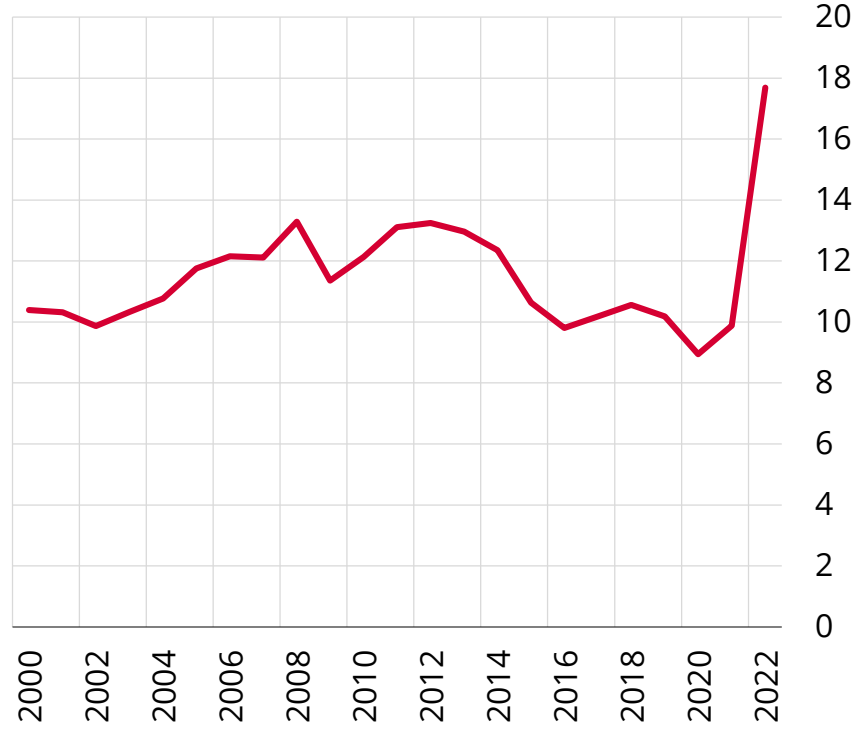
Sunum Planı

- **Küresel Gelişmeler**
- **Türkiye Ekonomisi**
- **Enflasyon**
- **Para Politikası**
- **Genel Değerlendirme**

KÜRESEL GELİŞMELER

Enerji Maliyeti Şoku

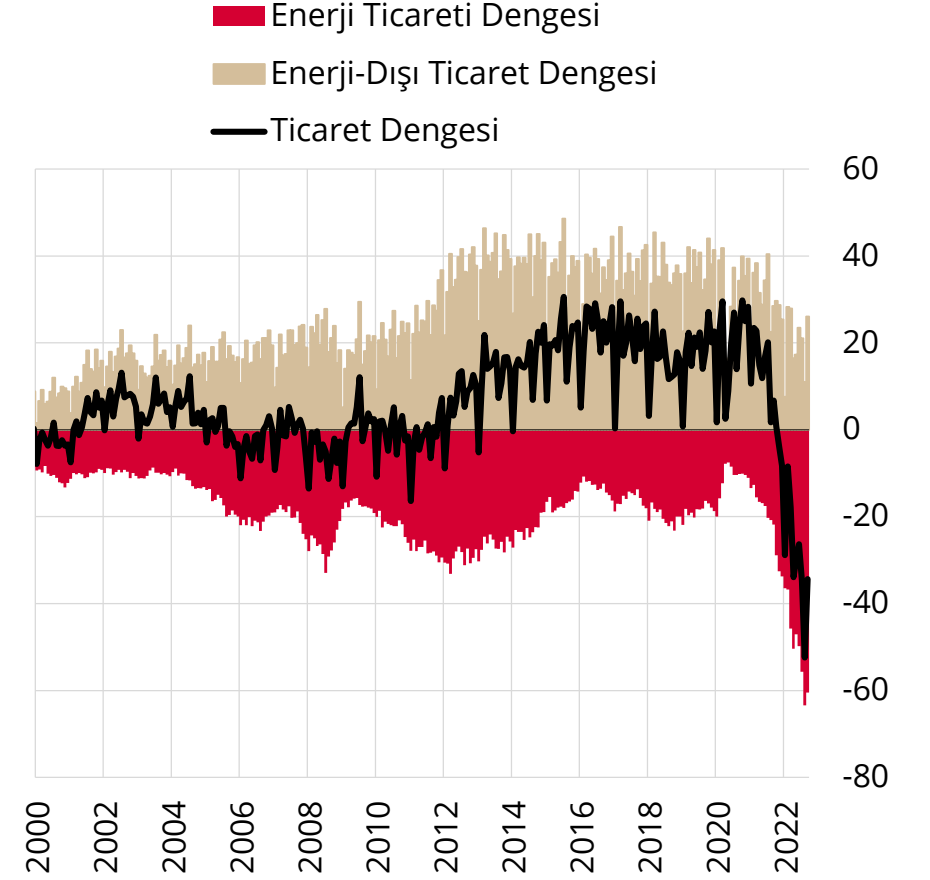
OECD Ülkelerinde Enerji Harcamalarının Milli Gelire Oranı (%)

Kaynak: OECD

Son Gözlem: 2022

Euro Bölgesi Dış Ticaret Dengesi (Milyar Euro)

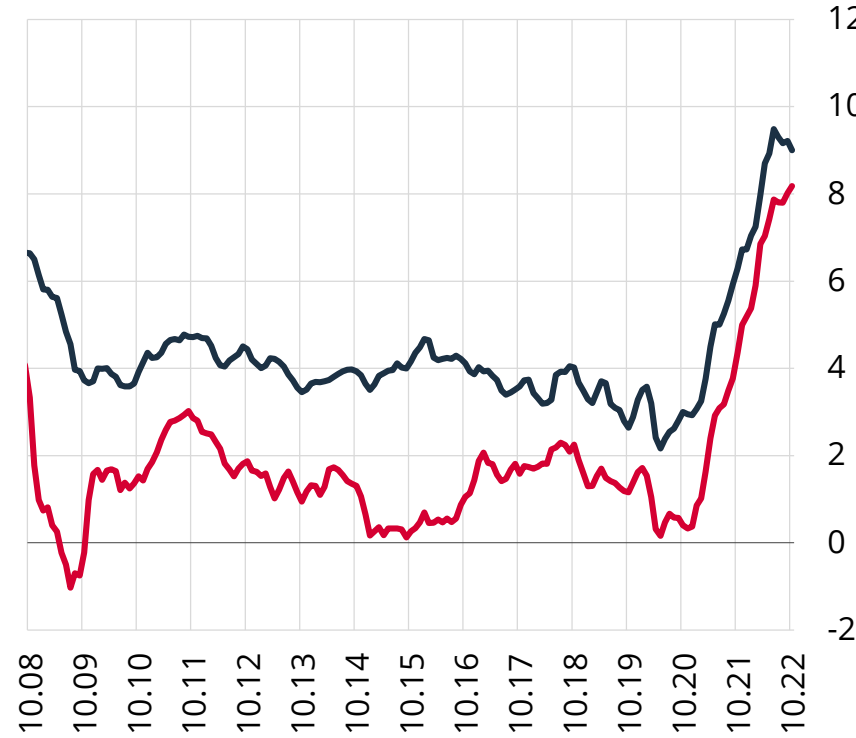
Kaynak: Eurostat

Son Gözlem: Eylül 2022

Küresel Enflasyon

Gelişmiş ve Gelişmekte Olan Ülkelerde Enflasyon* (%)

— Gelişmiş Ülkeler — Gelişmekte Olan Ülkeler

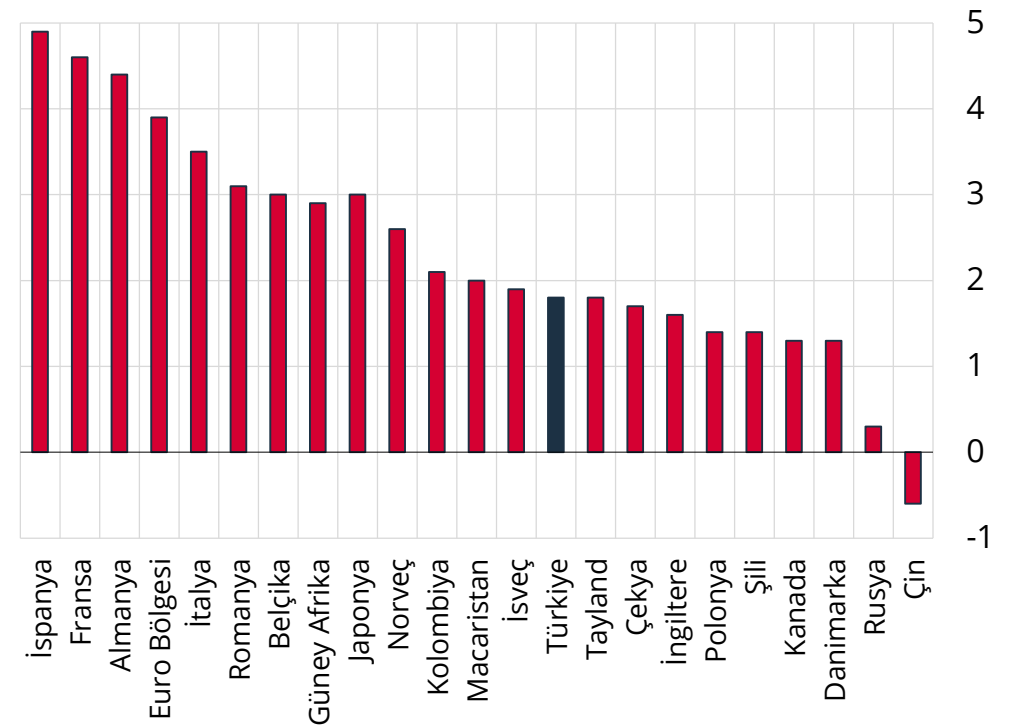

Kaynak: Bloomberg, TCMB

Son Gözlem: Ekim 2022

* Gelişmiş Ülkeler: ABD, Euro Bölgesi, Güney Kore, İngiltere, İsrail, İsveç, İsviçre, Japonya, Kanada ve Norveç. Gelişmekte Olan Ülkeler: Brezilya, Çekya, Endonezya, Filipinler, Güney Afrika, Kolombiya, Macaristan, Meksika, Polonya, Romanya ve Tayland.

Türkiye ve Seçilmiş Ülkelerde ÜFE/TÜFE Oranı (%)

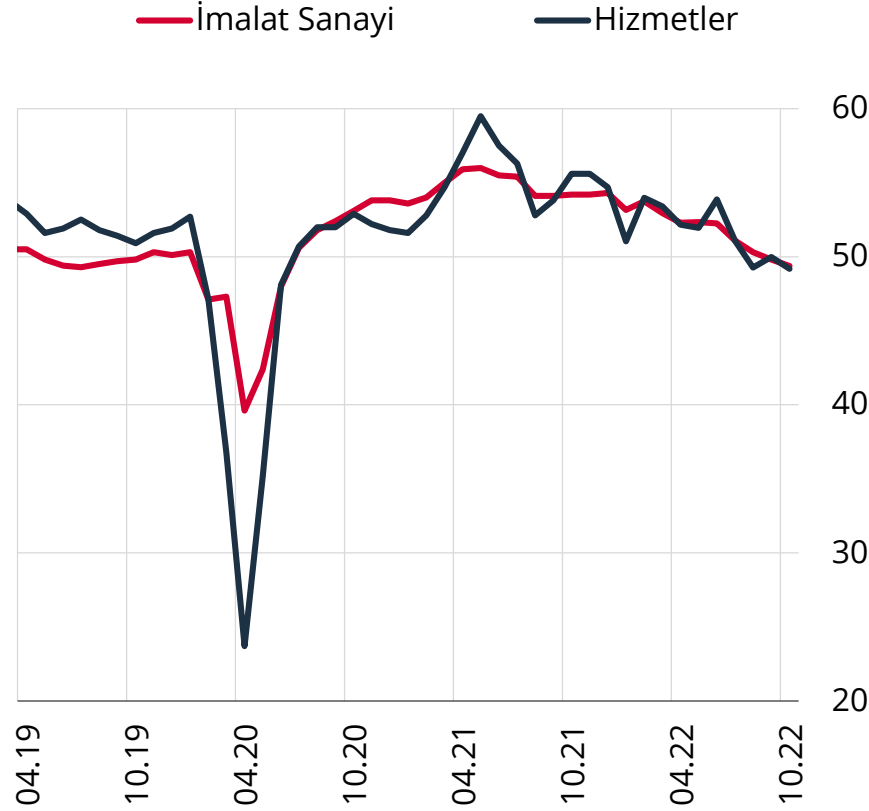

Kaynak: Bloomberg

Son Gözlem: Ekim 2022

Küresel Büyüme

Küresel PMI Göstergeleri

Kaynak: S&P Global

Son Gözlem: Ekim 2022

Gelişmiş ve Gelişmekte olan Ülkelerde Büyüme Tahminleri* (%)

	2022 Tahmini		2023 Tahmini
	Kasım 2022	Temmuz 2022	Kasım 2022
Euro Bölgesi	3,2	1,4	-0,1
Almanya	1,5	1,6	-0,9
ABD	1,8	1,0	0,2
İngiltere	4,2	0,5	-0,9
İtalya	3,5	1,3	-0,2
Irak	9,0	6,3	4,7
İspanya	4,5	2,5	0,8
Fransa	2,5	1,3	0,2
Hollanda	4,5	1,1	0,2
İsrail	5,6	3,4	3,1
Rusya	-4,2	-2,5	-3,0
BAE	6,3	5,0	2,7
Romanya	5,6	3,3	2,1
Belçika	2,4	1,6	0,3
Polonya	4,2	2,4	1,0
Mısır	5,5	4,4	4,0
Bulgaristan	2,9	2,5	1,5
Çin	3,2	5,4	4,5

Kaynak: Consensus Economics

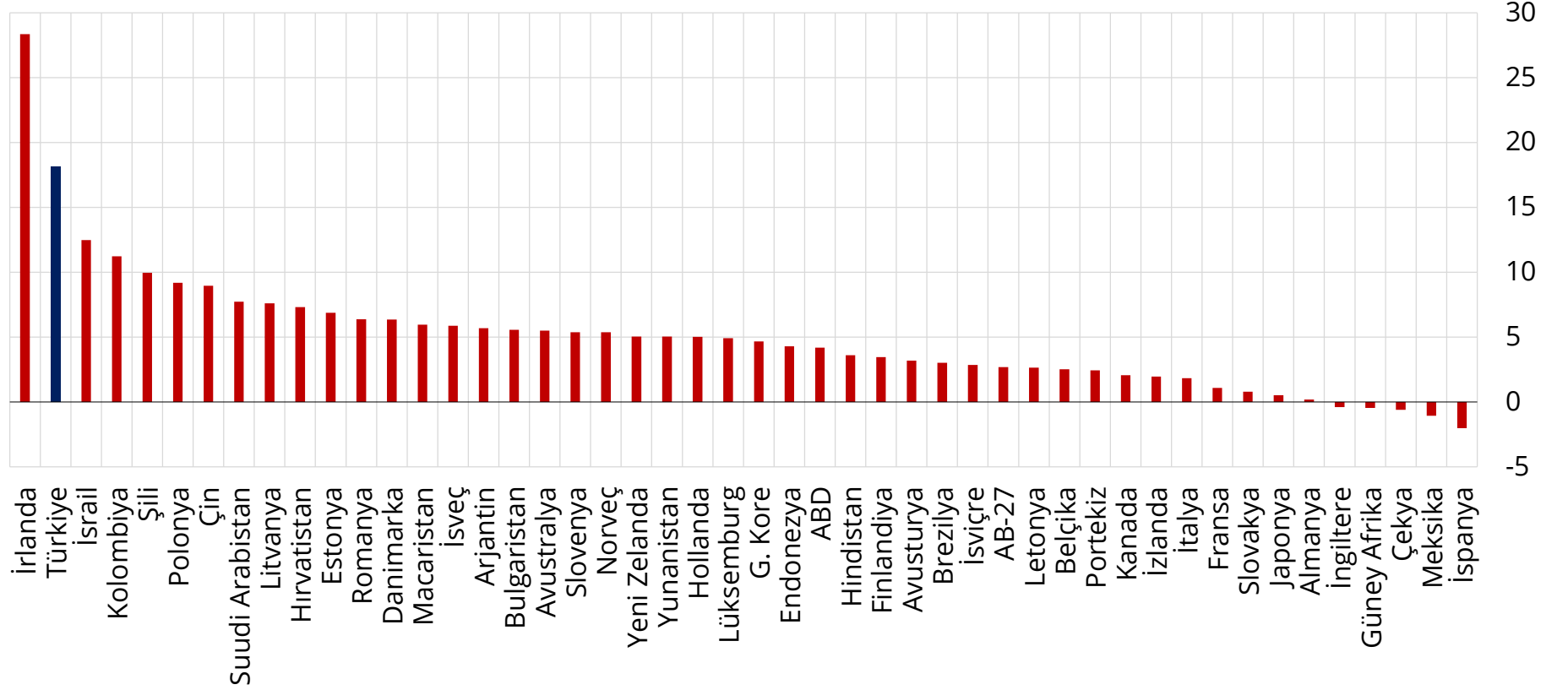
Son Gözlem: Kasım 2022

* Tablodaki ülkeler Türkiye'nin 2021 yılı ihracat paylarına göre sıralanmıştır. Kırmızıyla gösterilen tahminler Temmuz ayına göre aşağı yönlü güncellemeyi göstermektedir.

TÜRKİYE EKONOMİSİ

G20 ve OECD Ülkeleri Büyüme

OECD ve G20 Ülkeleri GSYİH Büyümesi*
(Mevsim ve Takvim Etkilerinden Arındırılmış, 2019Ç4-2022Ç3, % Değişim)

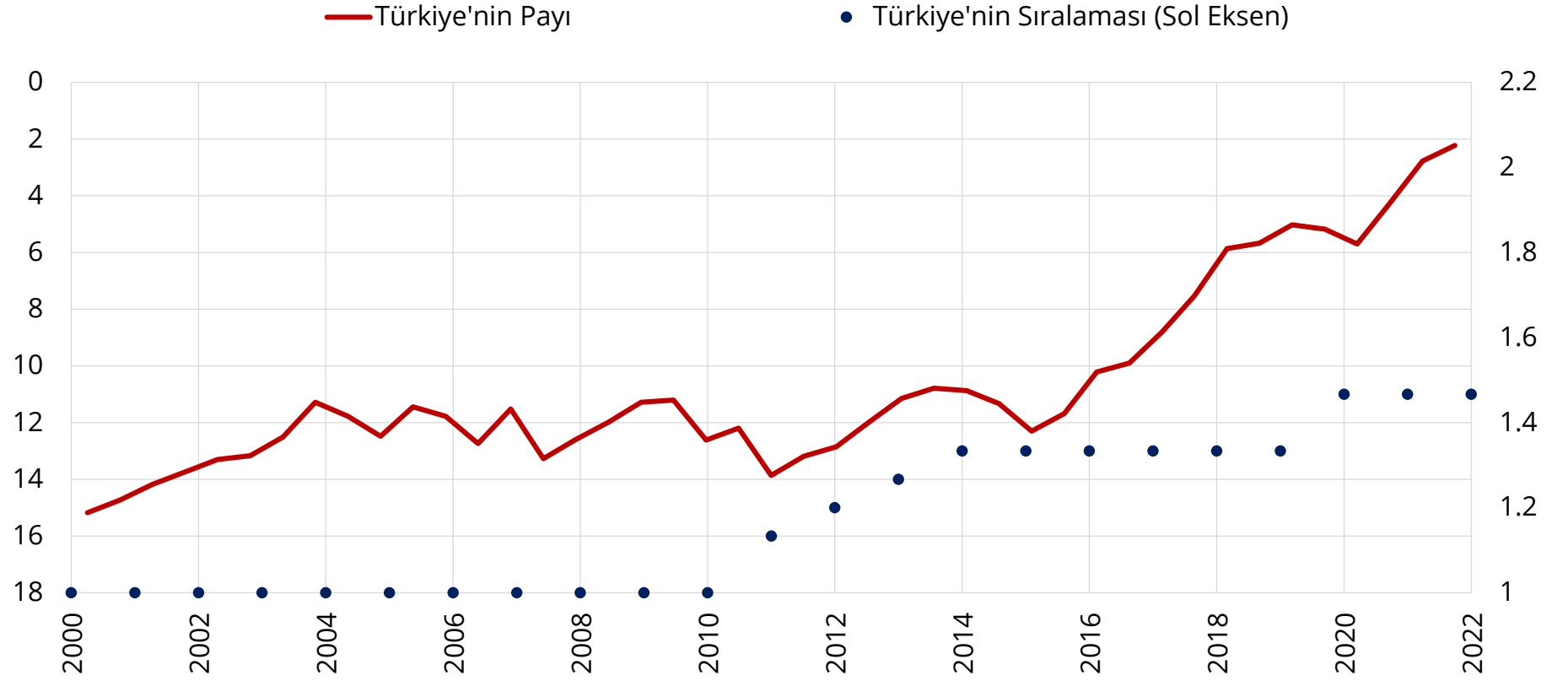
Kaynak: OECD

Son Gözlem: 2022Ç3

* Rusya ekonomisine yönelik diğer ülkelerle karşılaştırılabilir veri bulunmamaktadır. Üçüncü çeyrek verisi açıklanmayan ülkeler için karşılaştırmada 2022 ikinci çeyrek verisi kullanılmıştır.

Türkiye'nin Küresel Ekonomideki Payı

Türkiye'nin Küresel Ekonomideki Payı ve Büyüklük Sıralaması*

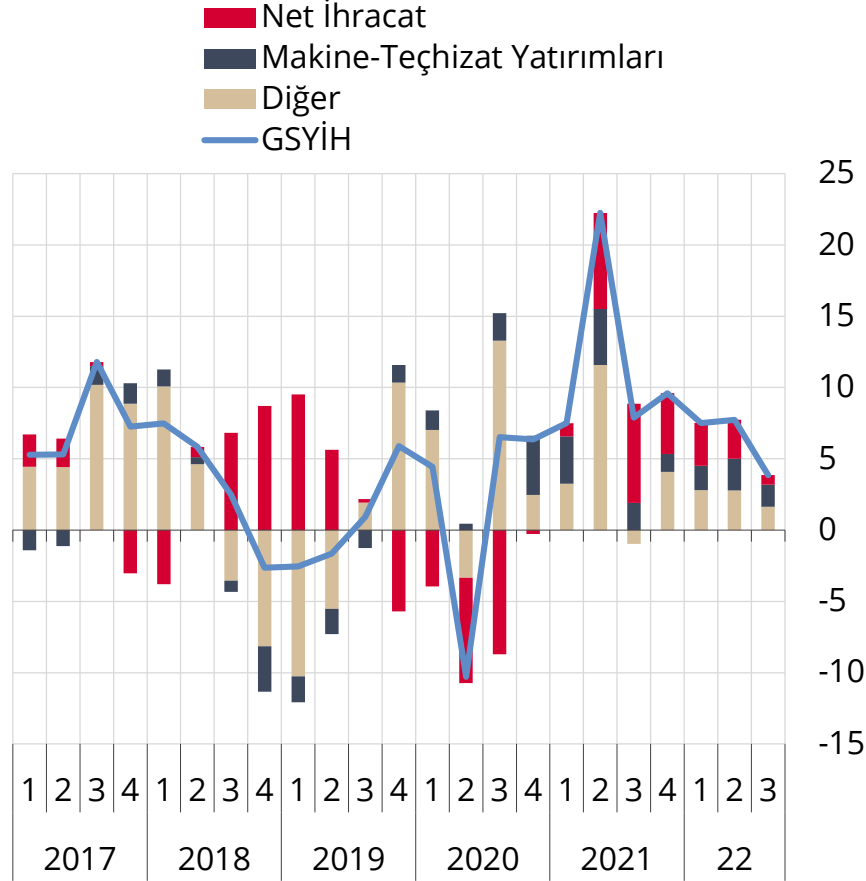
Kaynak: IMF

Son Gözlem: 2022

* Satın alma gücü paritesine göre hesaplanmıştır. 2022 yılına ilişkin tahmin değeri kullanılmıştır.

İktisadi Faaliyet

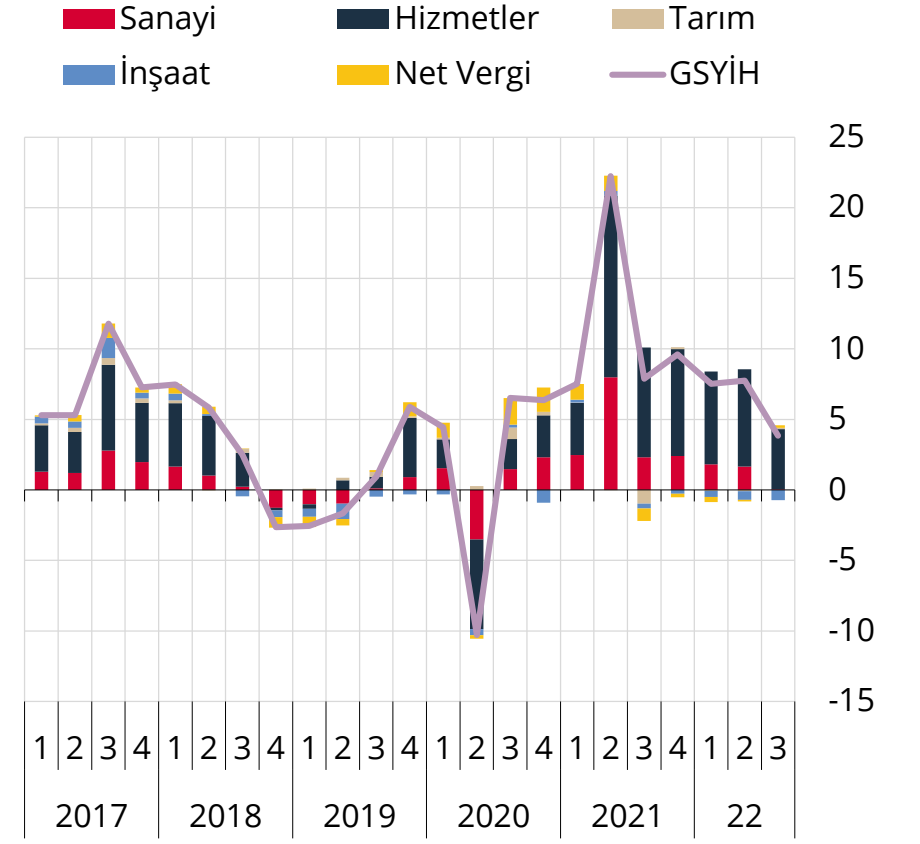
Harcama Yoluyla Yıllık Büyüme Katkıları (% Puan)

Kaynak: TCMB, TÜİK

Son Gözlem: 2022Ç3

Üretim Yoluyla Yıllık Büyüme Katkıları (% Puan)

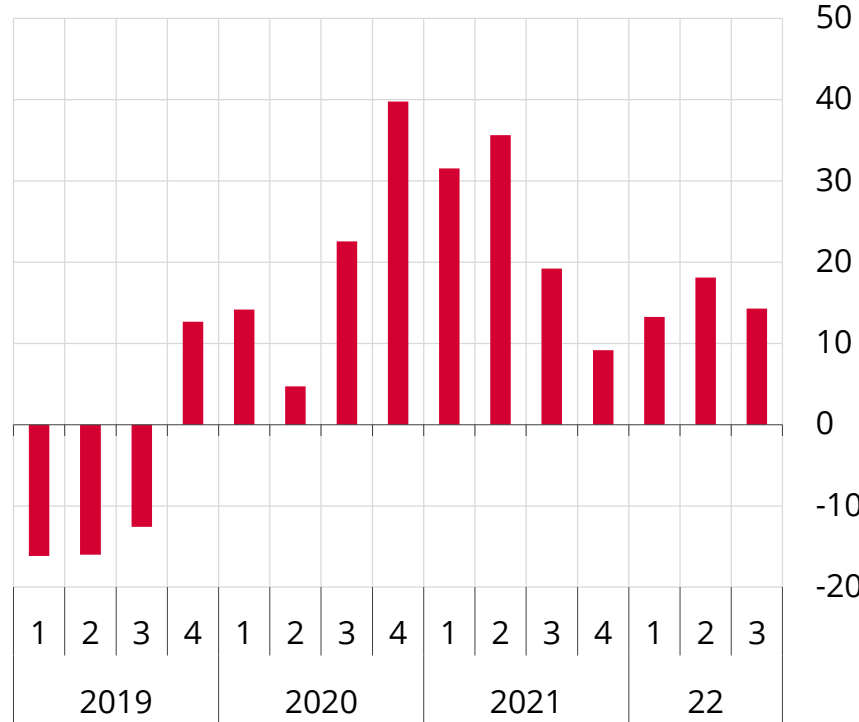

Kaynak: TCMB, TÜİK

Son Gözlem: 2022Ç3

Makine-Teçhizat Yatırımları ve Net İhracat

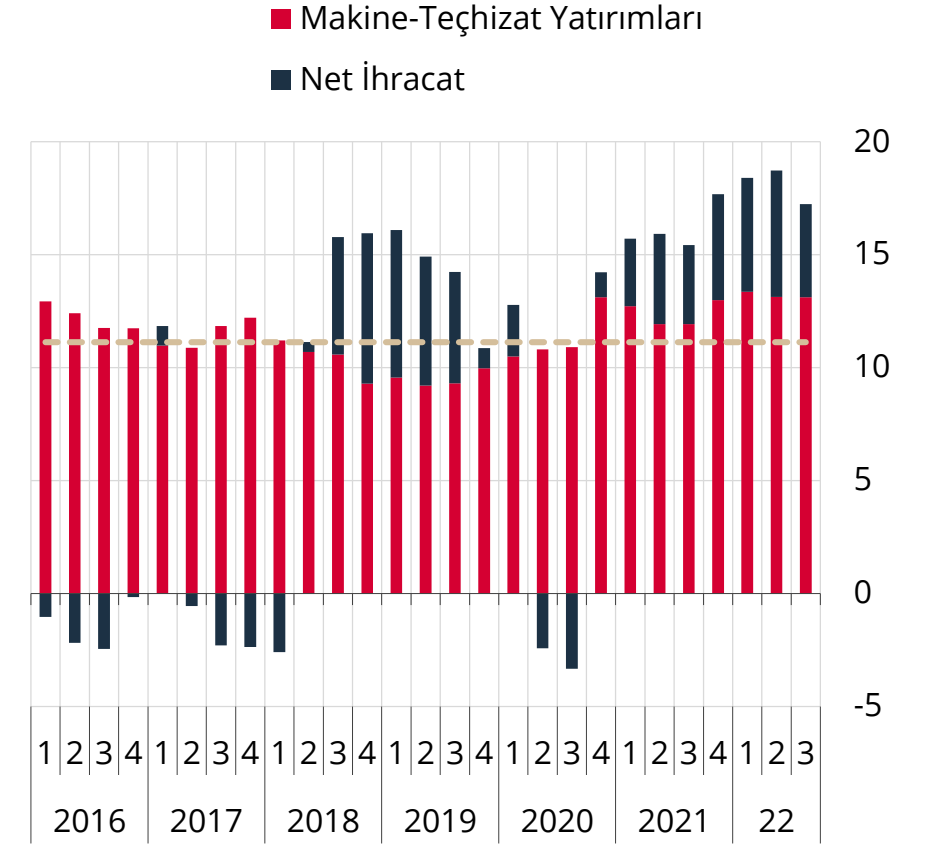
Makine-Teçhizat Yatırımları (Yıllık % Değişim)

Kaynak: TÜİK

Son Gözlem: 2022Ç3

Makine-Teçhizat Yatırımları ve Net İhracatın GSYİH İçindeki Payı* (%)

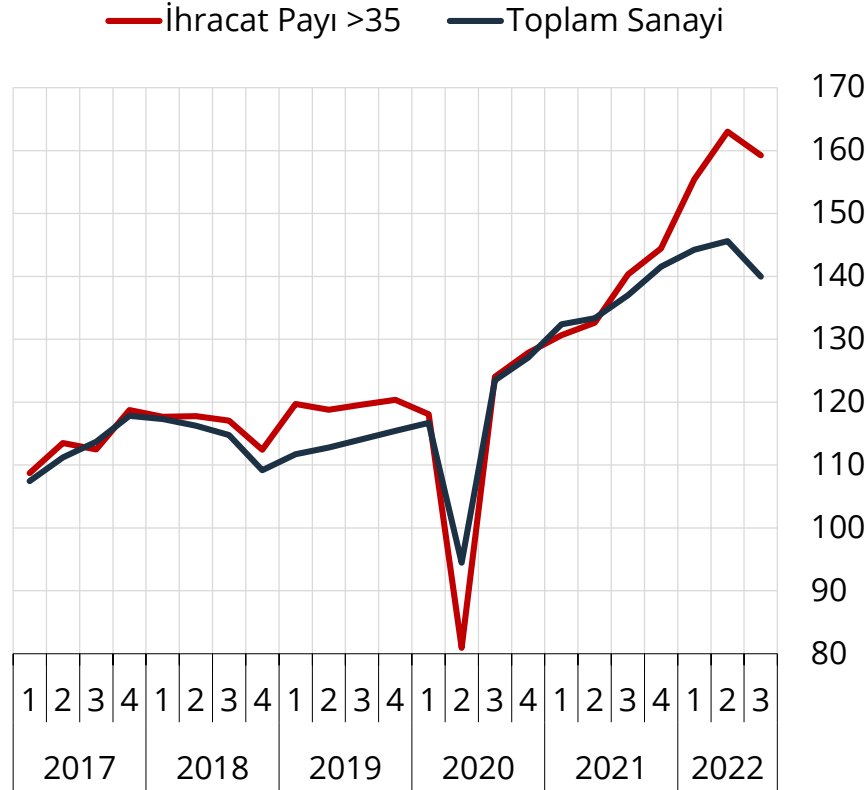
Kaynak: TCMB, TÜİK

Son Gözlem: 2022Ç3

* Kesikli çizgi 2009Ç1-2022Ç3 döneminde makine-teçhizat yatırımları ve net ihracatın GSYİH içindeki ortalama payını göstermektedir.

Sanayi Üretim Endeksi ve Kapasite Kullanım Oranı

Sanayi Üretim Endeksi* (Mevsim ve Takvim Etkilerinden Arındırılmış, 2015=100)

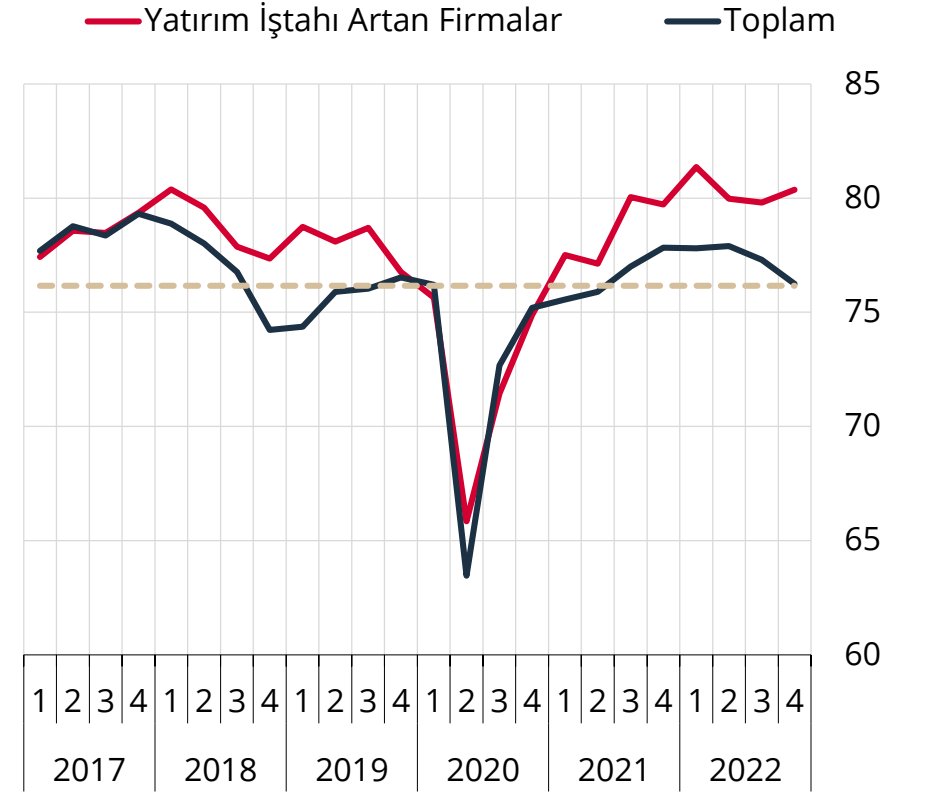

Kaynak: TCMB, TÜİK

Son Gözlem: Eylül 2022

* Sektörler 2009-2020 ortalamasına göre ihracat cirosunun toplam ciro içindeki yüzde payına göre sınıflandırılmıştır.

İmalat Sanayi Kapasite Kullanım Oranı* (Mevsimsellikten Arındırılmış, %)

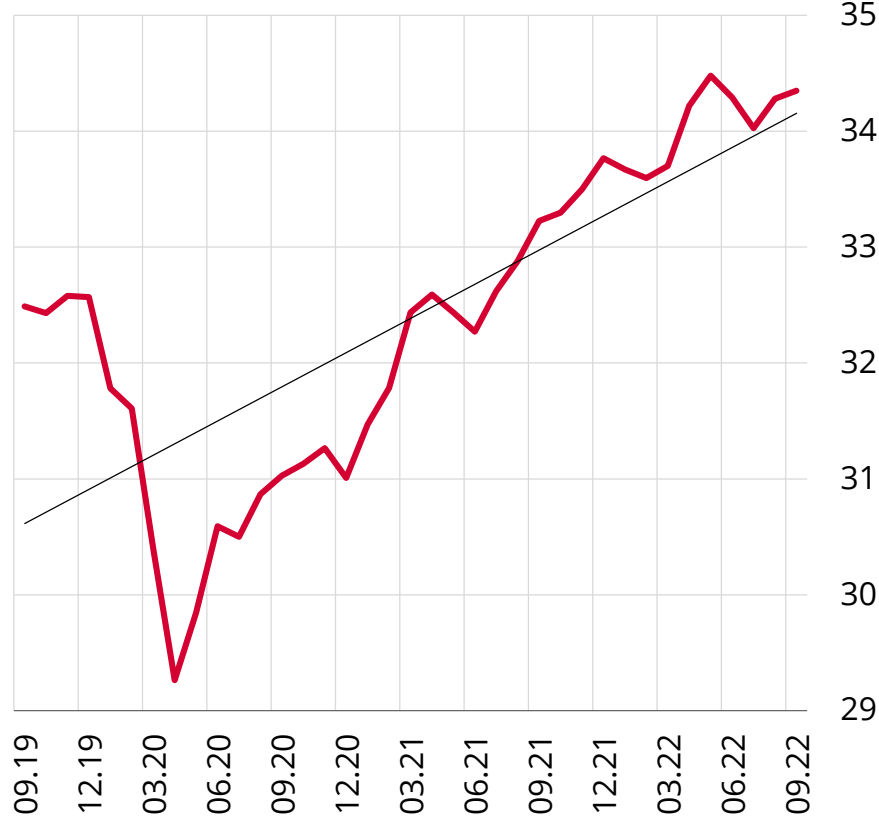
Kaynak: TCMB

Son Gözlem: Kasım 2022

* Dördüncü çeyrek verisi Ekim-Kasım ayları ortalamasıdır. Kesikli çizgi 2017Ç1-2022Ç4 dönemi ortalamasını göstermektedir.

İşgücü ve İşsizlik Oranı

İşgücü*
(Milyon Kişi, Mevsimsellikten Arındırılmış)

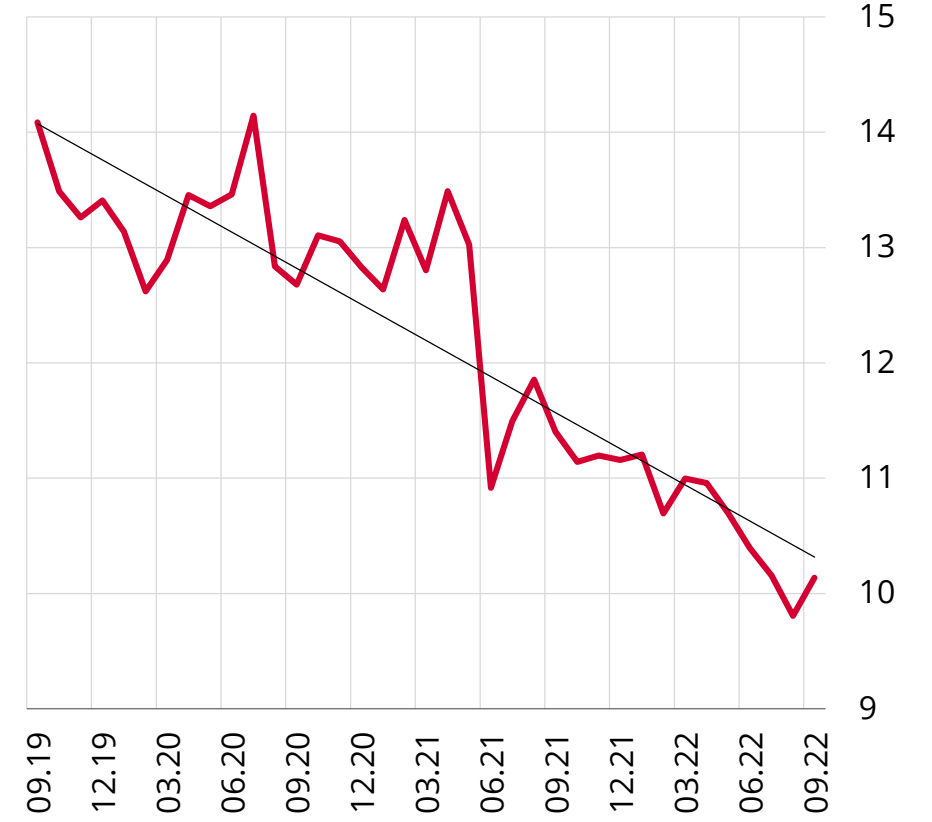

Kaynak: TÜİK

Son Gözlem: Eylül 2022

* Siyah çizgi uzun dönemli eğilimi göstermektedir.

İşsizlik Oranı*
(%, Mevsimsellikten Arındırılmış)

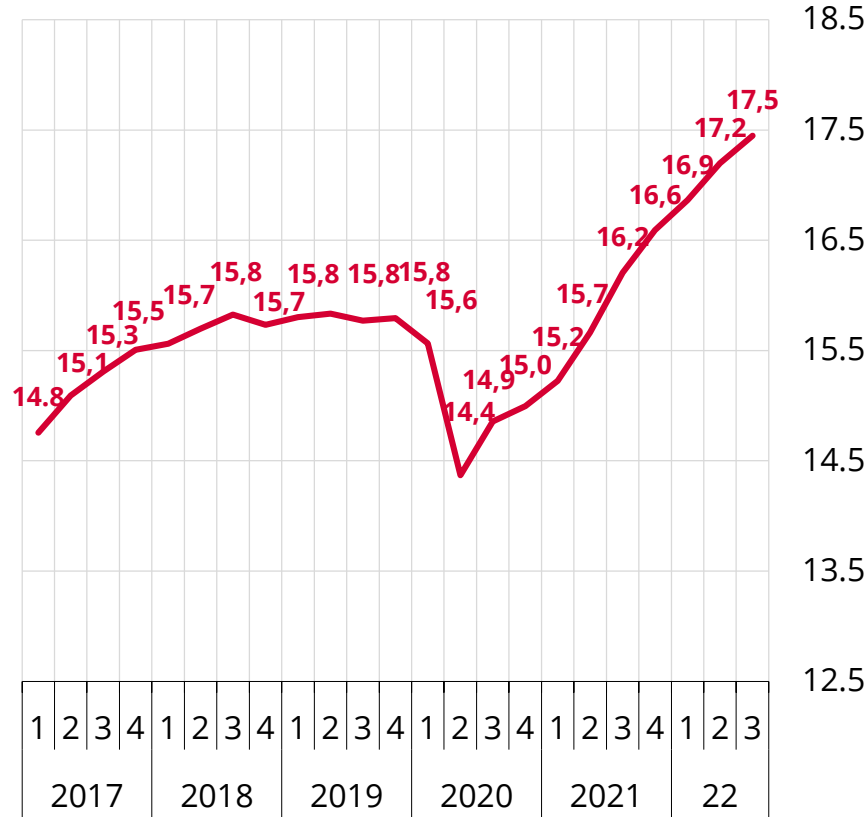
Kaynak: TÜİK

Son Gözlem: Eylül 2022

* Siyah çizgi uzun dönemli eğilimi göstermektedir.

Sektörler İtibarıyla İstihdam

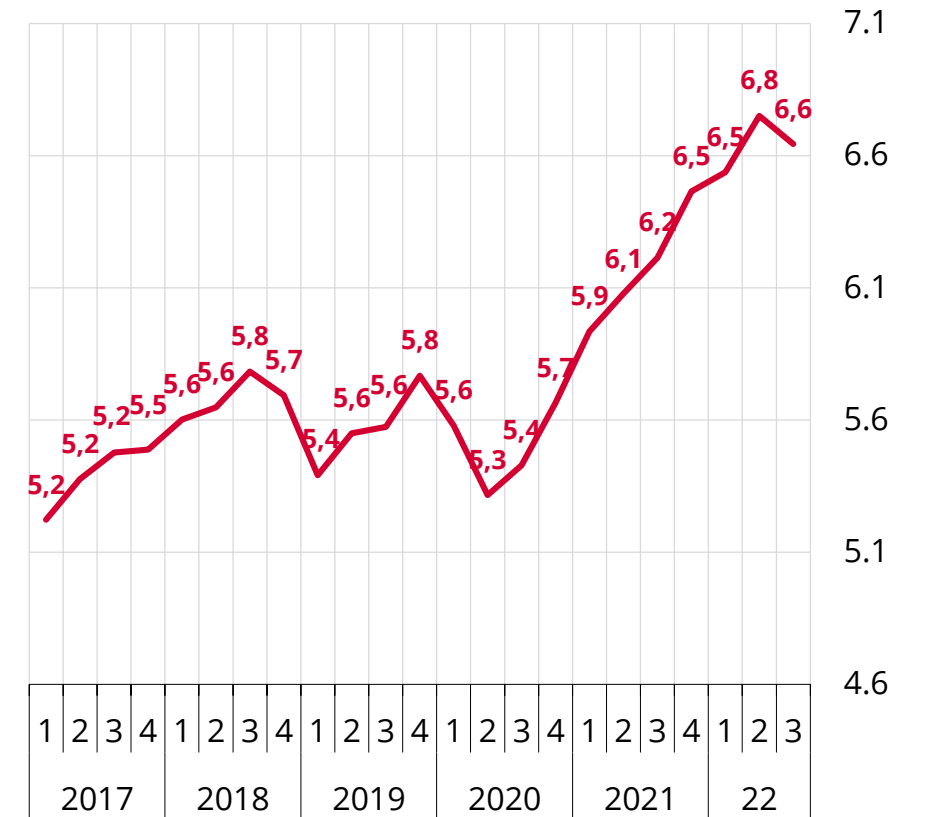
Hizmet İstihdamı (Mevsimsellikten Arındırılmış, Milyon Kişi)

Kaynak: TÜİK

Son Gözlem: 2022Ç3

Sanayi İstihdamı (Mevsimsellikten Arındırılmış, Milyon Kişi)

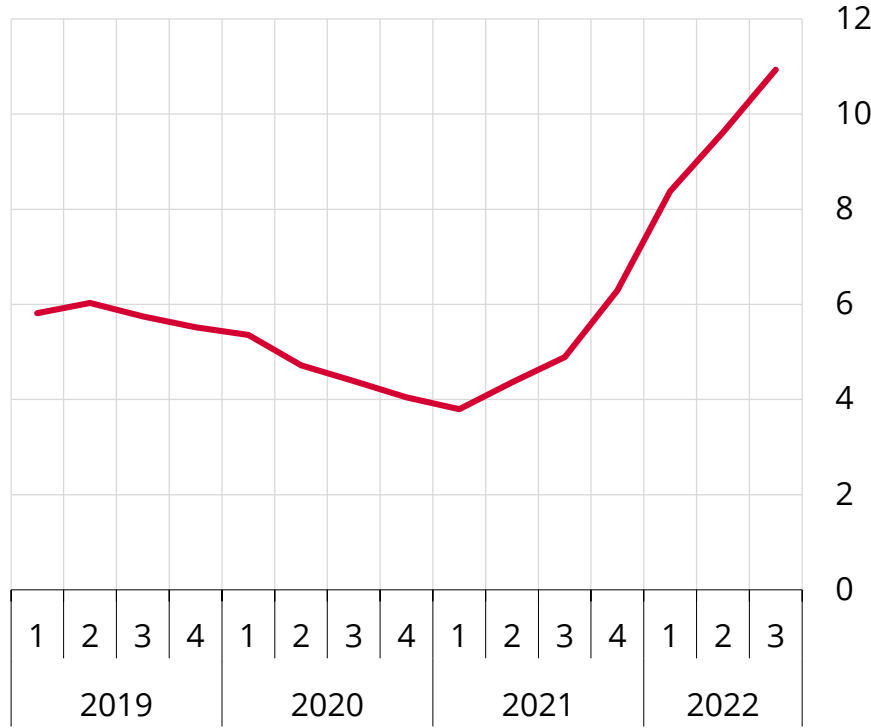

Kaynak: TÜİK

Son Gözlem: 2022Ç3

Enerji İthalatı ve Cari Denge

Enerji İthalatının GSYİH İçindeki Payı* (%)

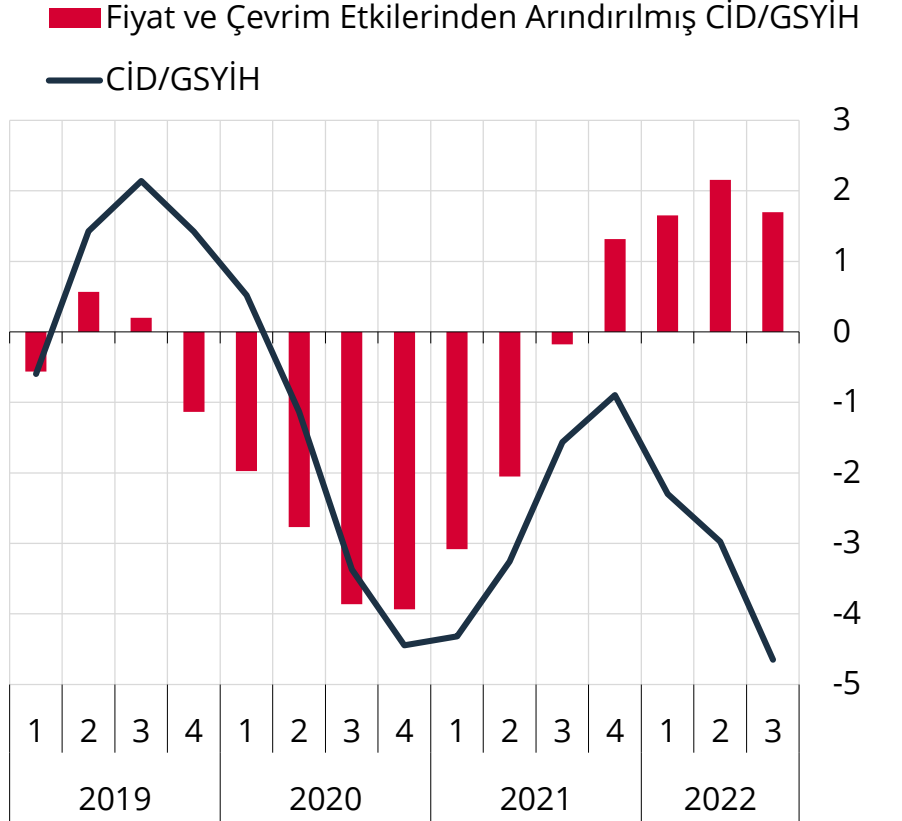

Kaynak: TCMB, TÜİK

Son Gözlem: 2022Ç3

* ABD doları cinsinden enerji ithalatı ve GSYİH'nin dört çeyrek hareketli toplamları birbirine oranlanmıştır.

Cari İşlemler Dengesi* (12-Aylık Birikimli, %)

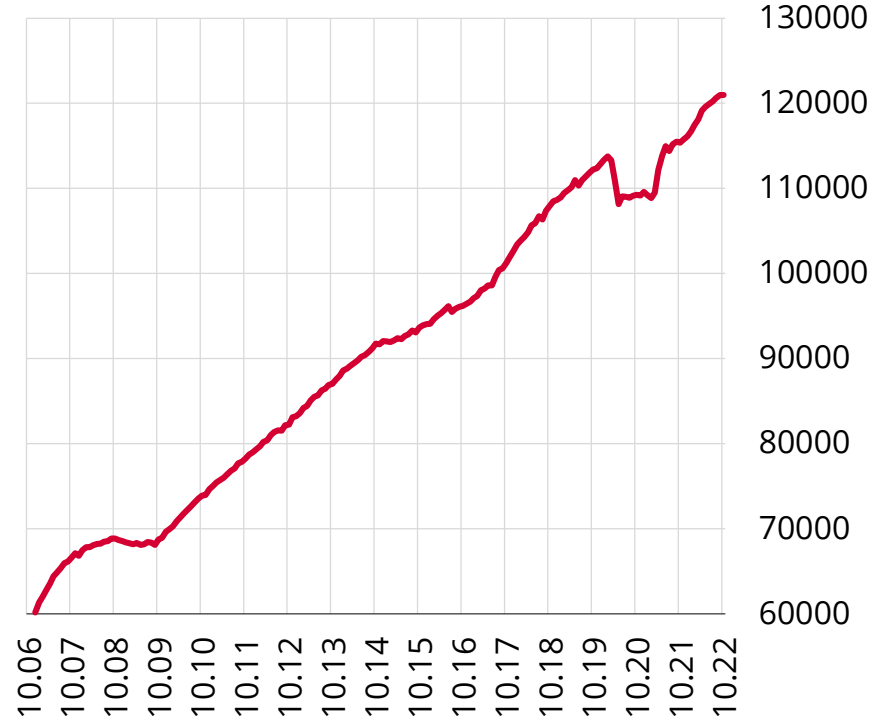
Kaynak: TCMB, TÜİK

Son Gözlem: 2022Ç3

* CİD: Cari İşlemler Dengesi.

İhracatın Ürün ve Pazar Çeşitliliği

Türkiye'nin İhracat Gerçekleştirdiği Ürün-Ülke Sayısı* (GTS, 12 Aylık Hareketli Ortalama)

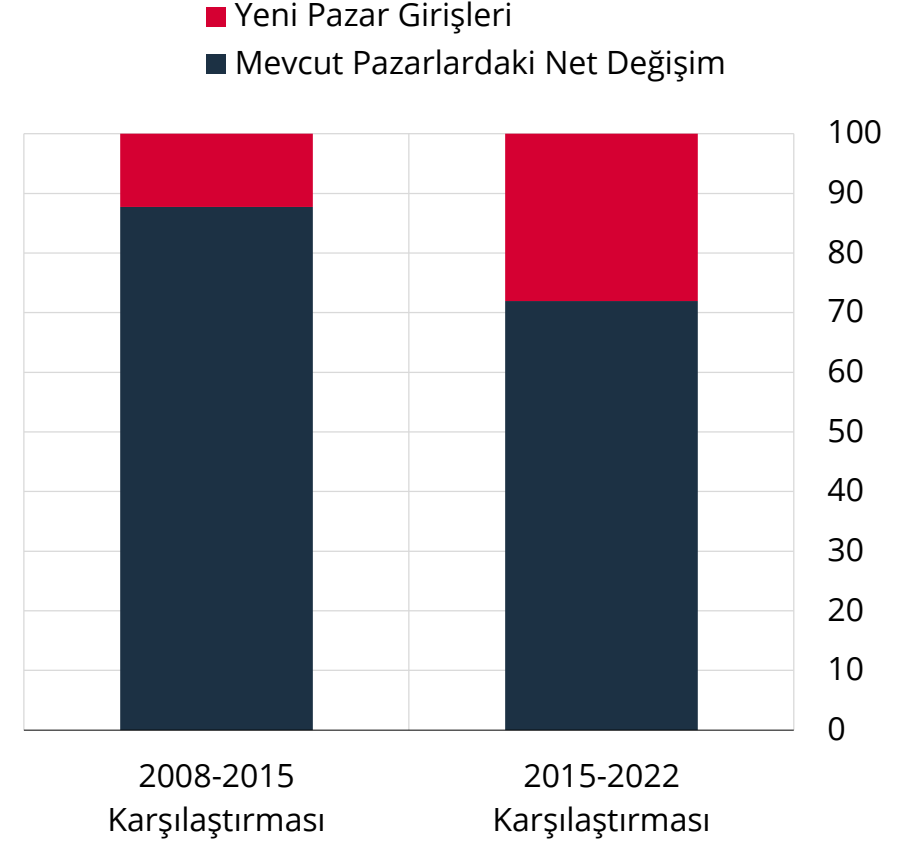

Kaynak: TCMB, Ticaret Bakanlığı

Son Gözlem: Ekim 2022

* Gümrük tarife istatistik pozisyon sınıflandırmasına göre Türkiye'nin ülkeler özelinde ihracatını gerçekleştirdiği toplam GTİP-6 düzeyindeki ürün sayısını göstermektedir. GTS: Genel Ticaret Sistemi.

Türkiye İhracatında Değişimin Kaynağı* (GTS, %)

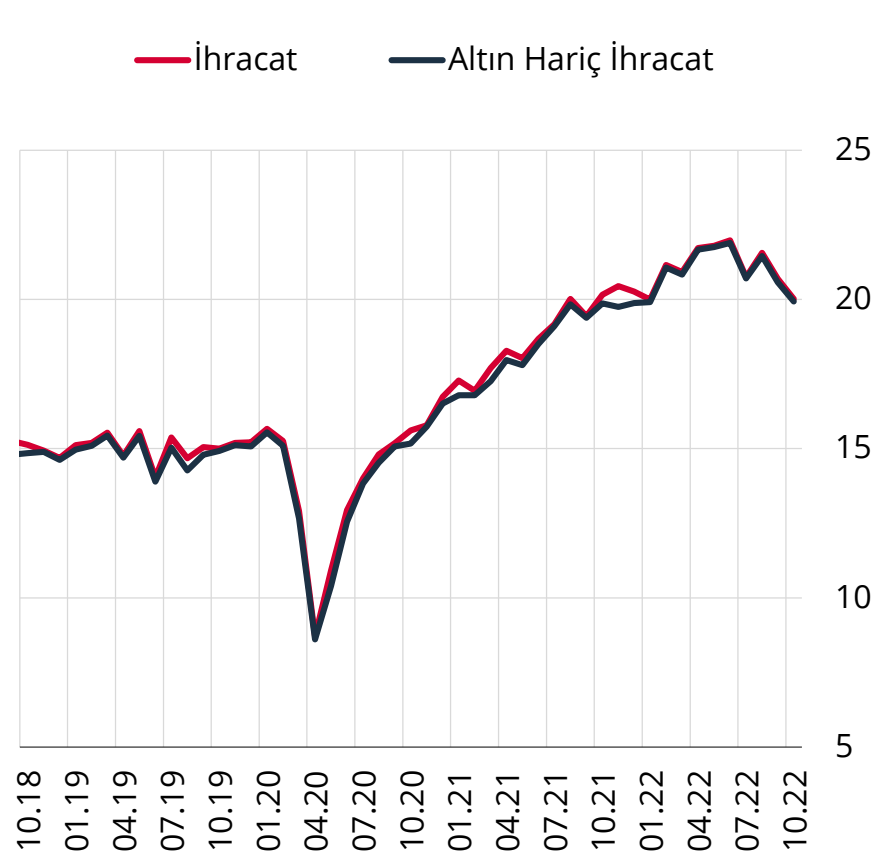
Kaynak: TCMB, Ticaret Bakanlığı

Son Gözlem: Ekim 2022

* Karşılaştırma iki yıllık zaman aralıkları için yıllıklandırılmış dönemler üzerinden yapılmaktadır. Gizli veri ve enerji kalemleri kapsam dışında tutulmuştur. GTS: Genel Ticaret Sistemi.

Dış Ticaret

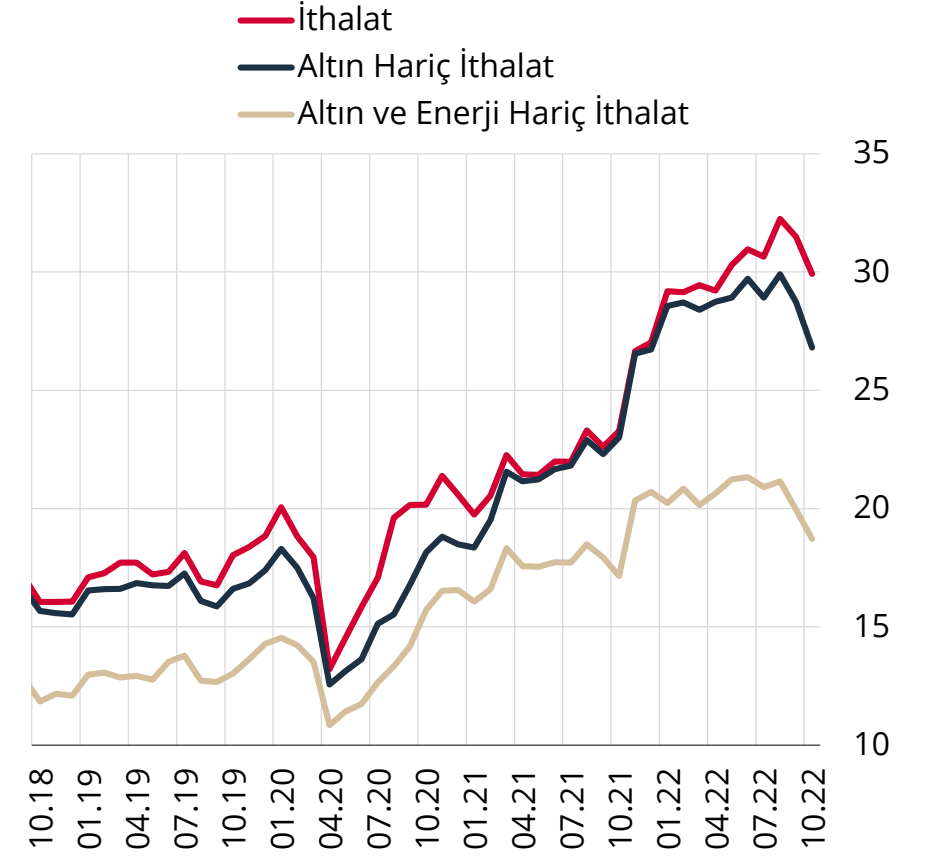
İhracat (Mevsim ve Takvim Etkilerinden Arındırılmış, Milyar ABD Doları)

Kaynak: TCMB, Ticaret Bakanlığı, TÜİK

Son Gözlem: Ekim 2022

İthalat (Mevsim ve Takvim Etkilerinden Arındırılmış, Milyar ABD Doları)

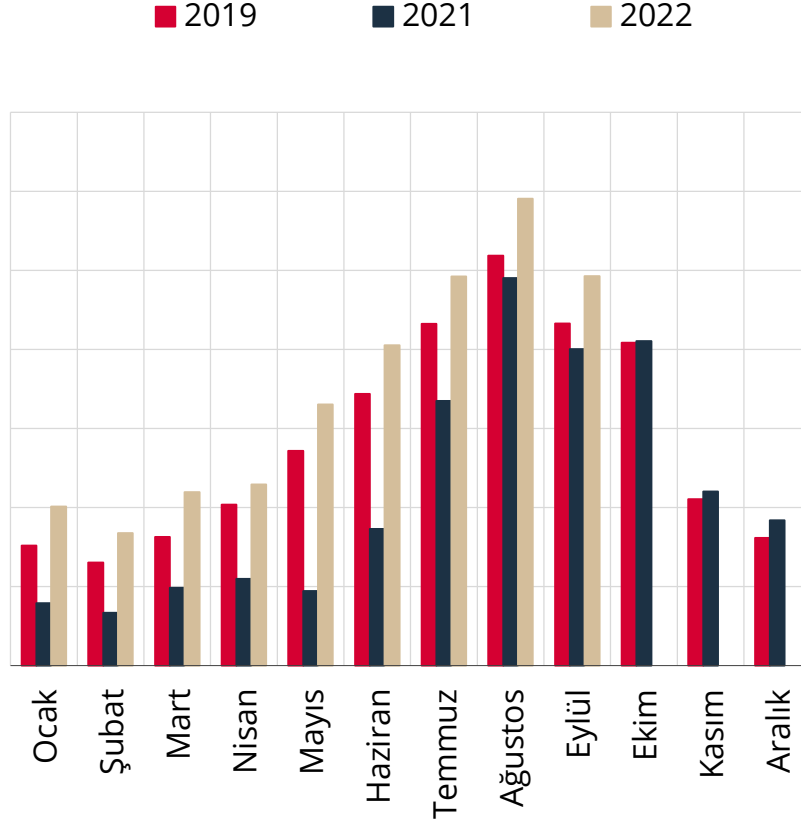

Kaynak: TCMB, Ticaret Bakanlığı, TÜİK

Son Gözlem: Ekim 2022

Seyahat Gelirleri ve Yabancı Ziyaretçi Sayısı

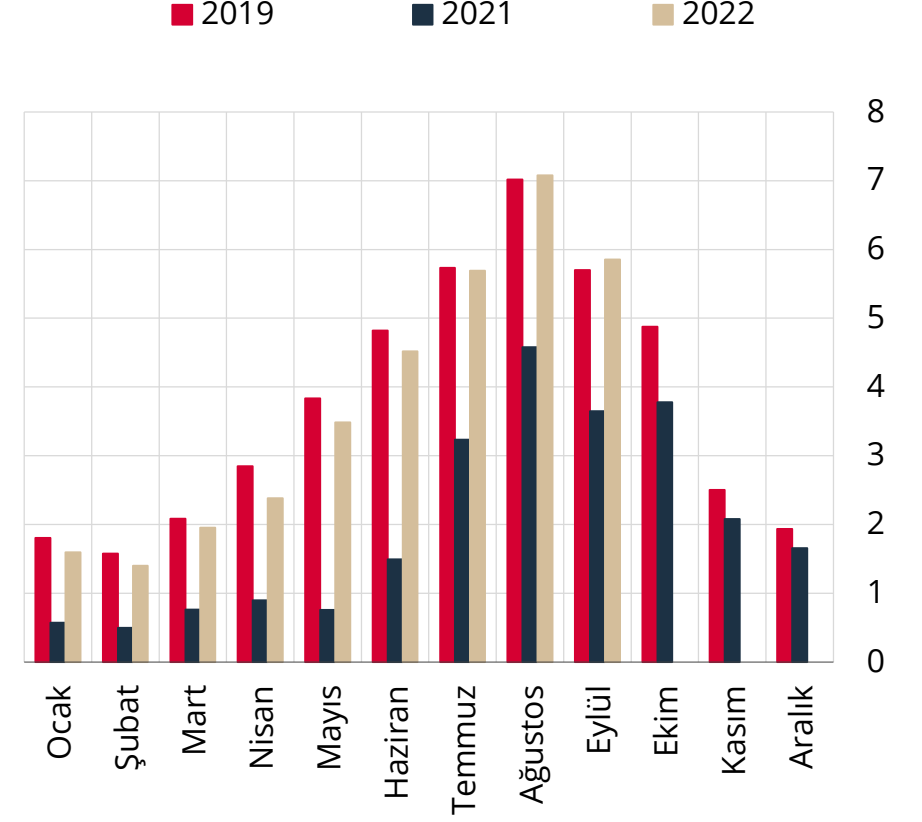
Seyahat Geliri (Milyar ABD Doları)

Kaynak: TCMB, TÜİK

Son Gözlem: Eylül 2022

Yabancı Ziyaretçi Sayısı (Milyon Kişi)

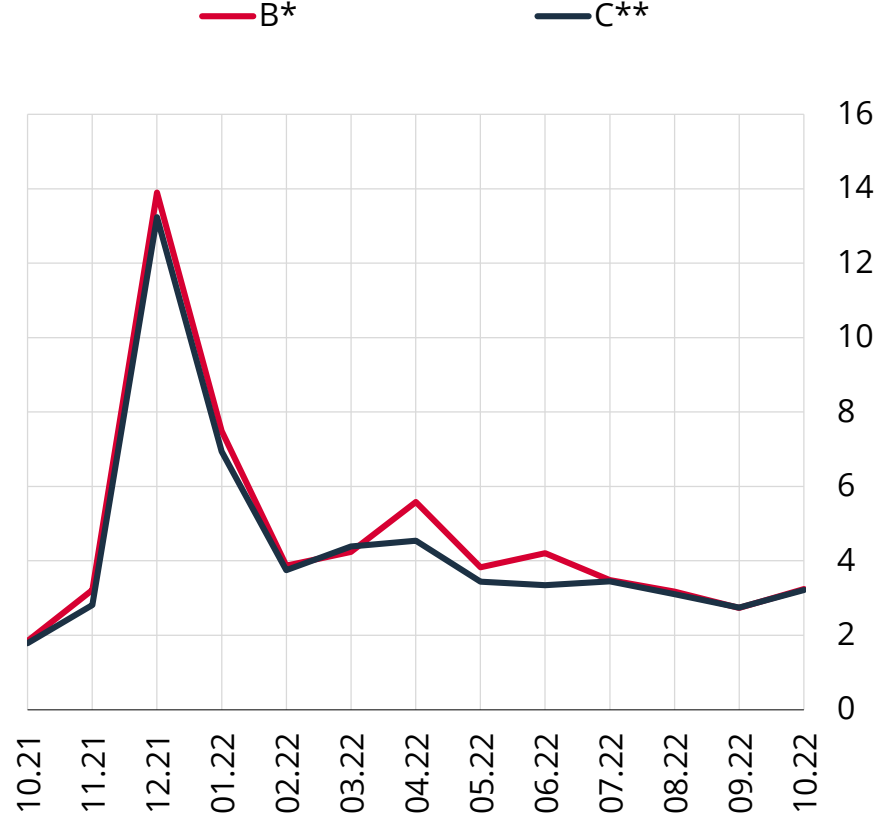
Kaynak: TCMB, TÜİK

Son Gözlem: Eylül 2022

ENFLASYON

Çekirdek Göstergeler ve Yıllık Enflasyona Katkıları

Çekirdek Göstergeler (Mevsimsellikten Arındırılmış, Aylık % Değişim)

Kaynak: TCMB, TÜİK

Son Gözlem: Ekim 2022

* İşlenmemiş gıda, enerji, alkol-tütün ve altın dışı TÜFE.

** Gıda, alkolsüz içecekler, enerji, alkol-tütün ve altın dışı TÜFE.

Yıllık Enflasyona Katkıları ve Katkıların Yıllık Enflasyon İçindeki Payları (% Puan)

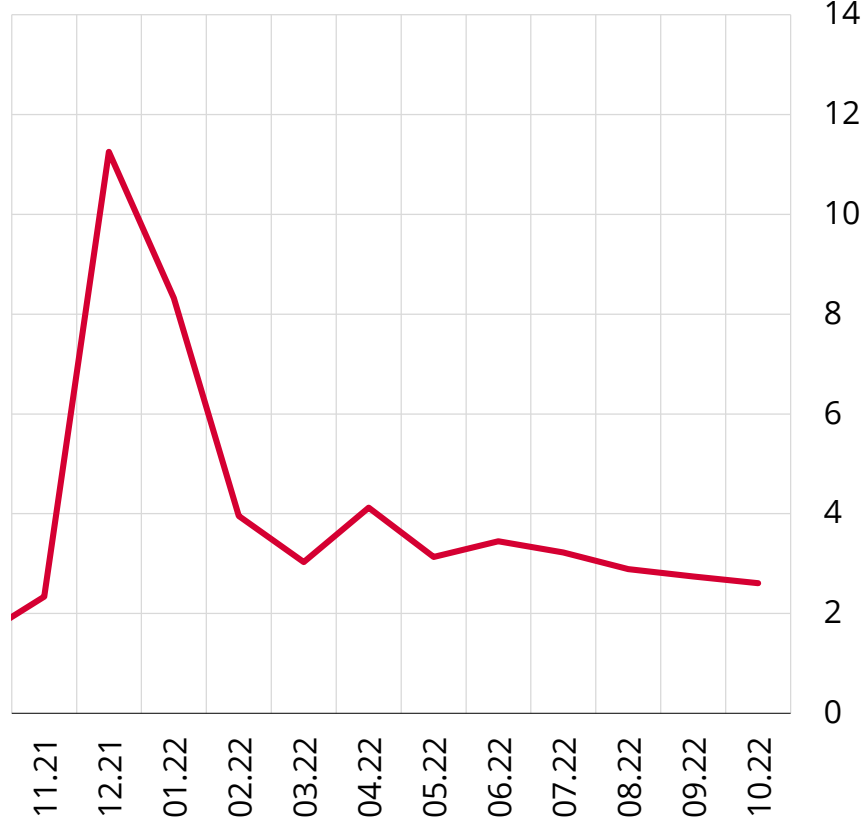
	Yıllık Enflasyona Katkı	Katkıların Yıllık Enflasyon İçindeki Payları
Dışsal Şoklara Duyarlı Gruplar		
(I) Gıda-Alkol-Tütün	28,4	33,2
(II) Enerji	16,4	19,2
(III) Temel Mallar ve Altın	23,8	28,8
(I+II+III)	68,6	80,3
Diğer		
(IV) Hizmetler	16,9	19,7
Toplam (I+II+III+IV)	85,5	100

Kaynak: TCMB, TÜİK

Son Gözlem: Ekim 2022

Enflasyonun Ana Eğilimi

Medyan Enflasyon Göstergesi*
(Mevsimsellikten Arındırılmış, Aylık % Değişim)

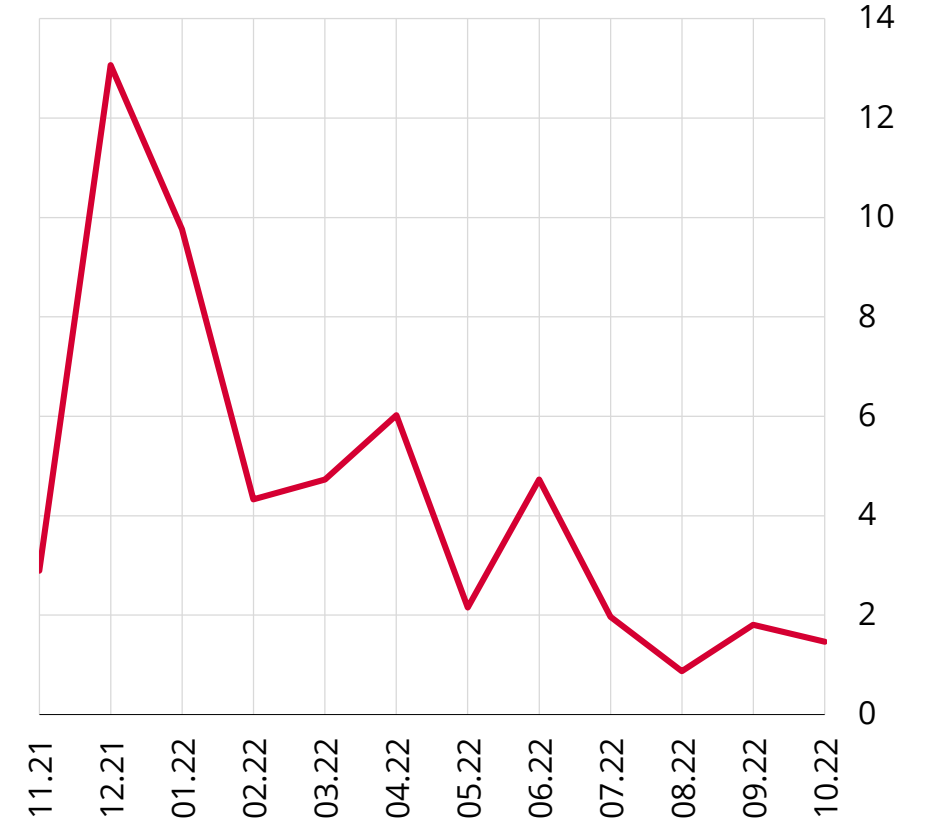

Kaynak: TCMB

Son Gözlem: Ekim 2022

* Medyan: Mevsimsellikten arındırılmış 5 basamaklı alt fiyat endekslerinin aylık enflasyon dağılımının medyan değeri.

Aylık Enflasyonun Tarihsel Ortalamadan Farkı*
(% Puan)

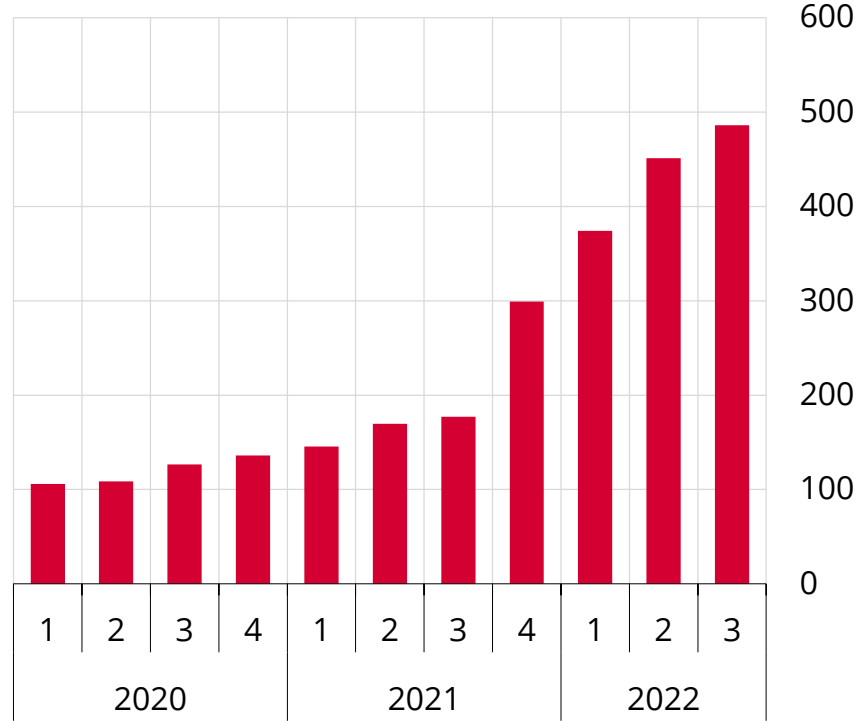
Kaynak: TCMB, TÜİK

Son Gözlem: Ekim 2022

* Aylık TÜFE enflasyon değerlerinin 2011-2020 ortalama aylık enflasyonlarından farkını göstermektedir.

İthalat Maliyetleri

İthalat Birim Değer Endeksi (2019Ç4=100, TL)

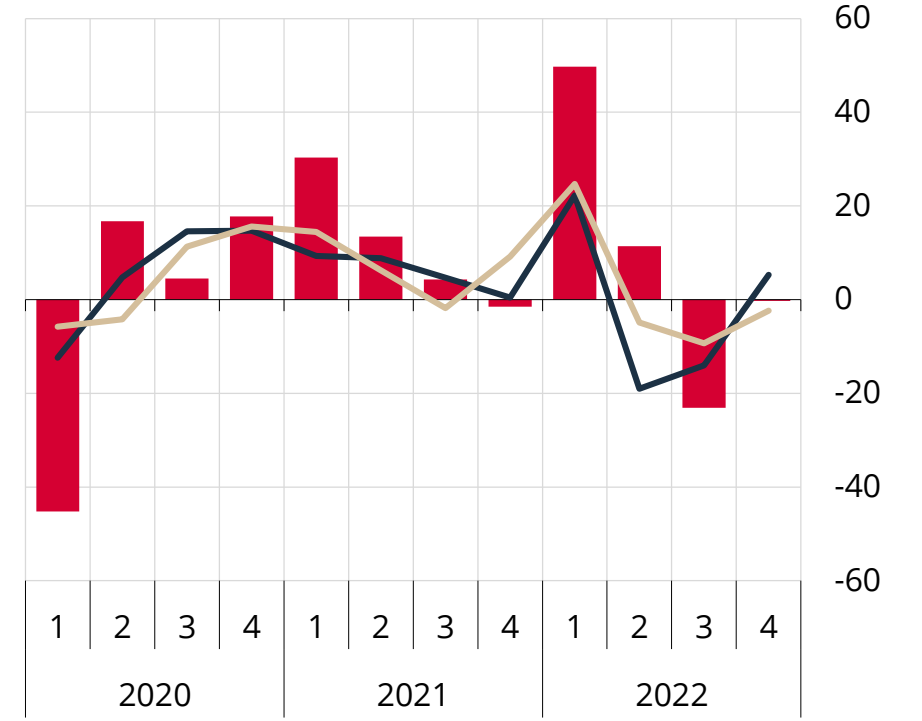

Kaynak: TÜİK

Son Gözlem: Eylül 2022

Emtia Fiyat Endeksleri* (Çeyreklik % Değişim)

■ Enerji — Endüstriyel Metal — Tarım

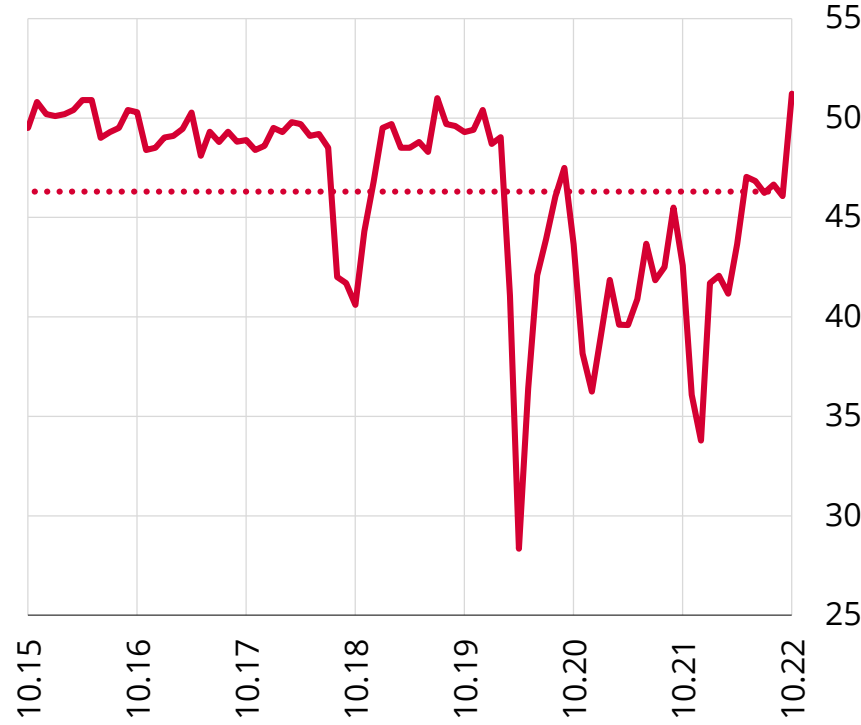
Kaynak: Goldman Sachs

Son Gözlem: Kasım 2022

* Dördüncü çeyrek verisi Kasım ayı itibarıyla.

Arz Kısıtları

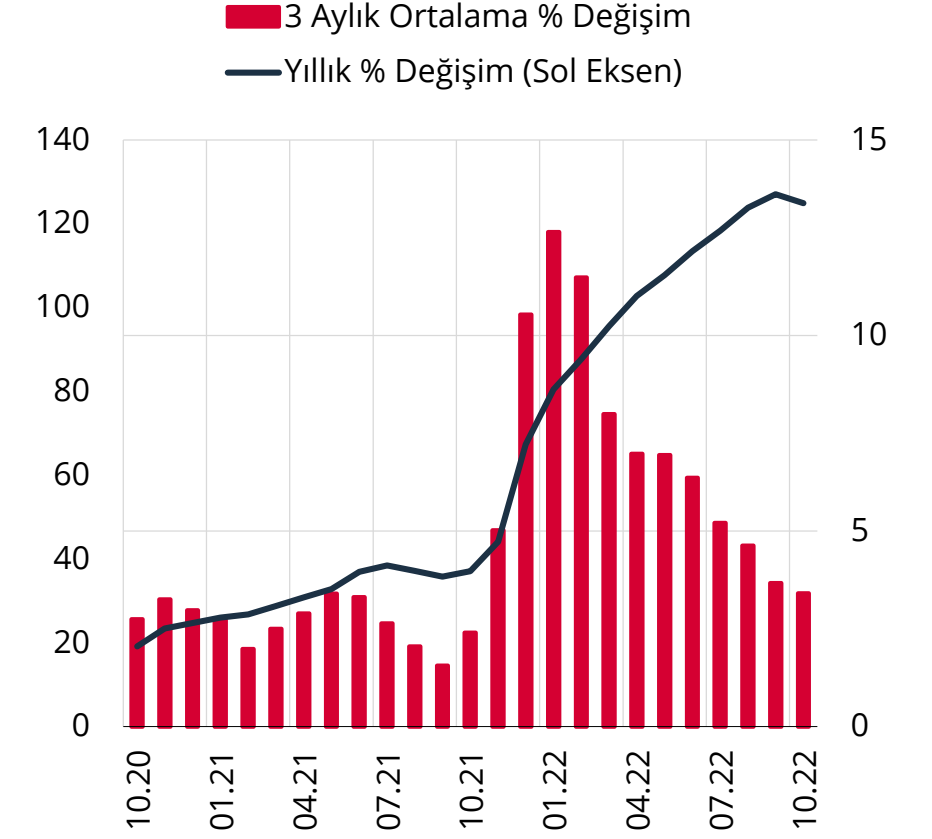
PMI İmalat Sanayi Tedarik Süreleri* (Mevsimsellikten Arındırılmış)

Kaynak: S&P Global

Son Gözlem: Ekim 2022

Petrol-Ana Metal Hariç İmalat Sanayi Fiyatları

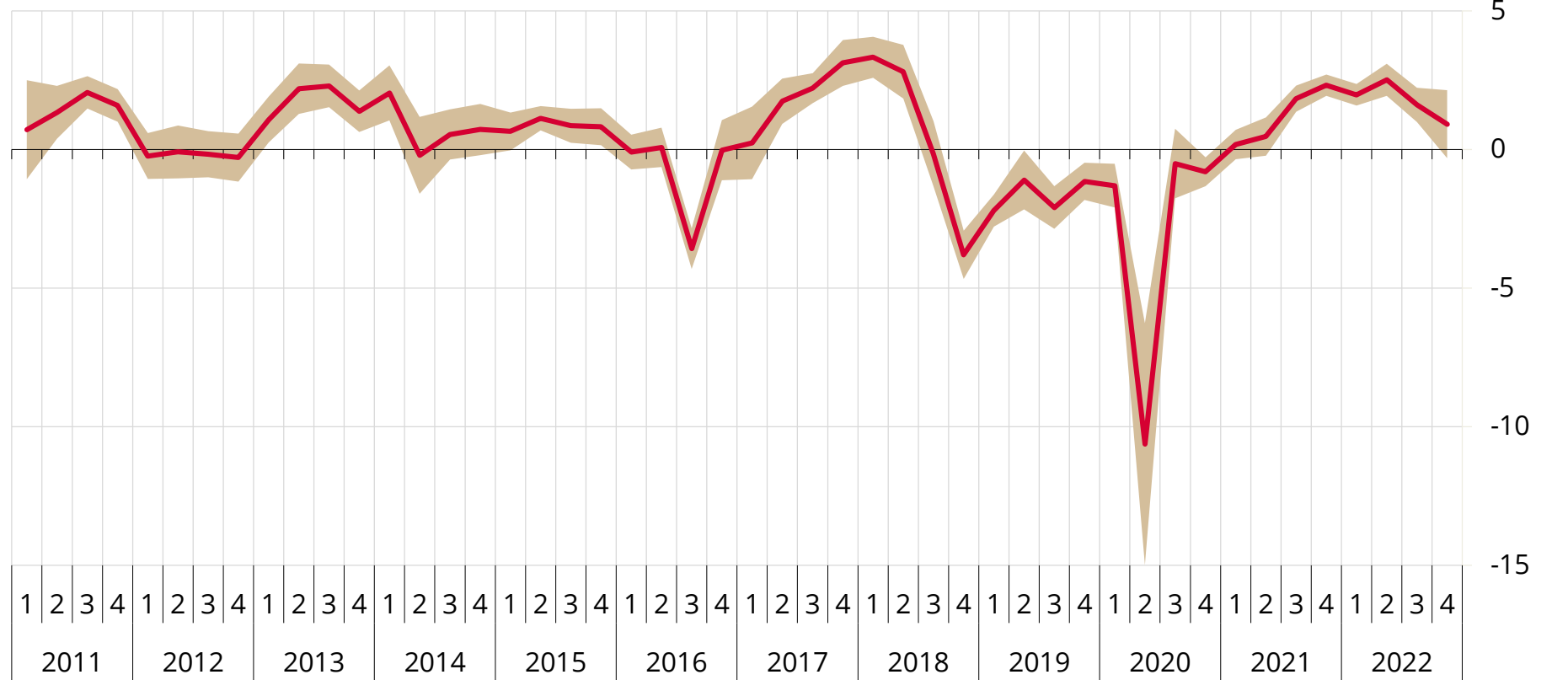
Kaynak: TCMB, TÜİK

Son Gözlem: Ekim 2022

* Serinin daha düşük değerde olması daha uzun teslim sürelerine işaret etmektedir. Kesikli çizgi Ekim 2015-Ekim 2022 dönemine ilişkin ortalamayı göstermektedir.

Talep Koşulları

Çıktı Açığı Göstergeleri* (%)

Kaynak: TCMB

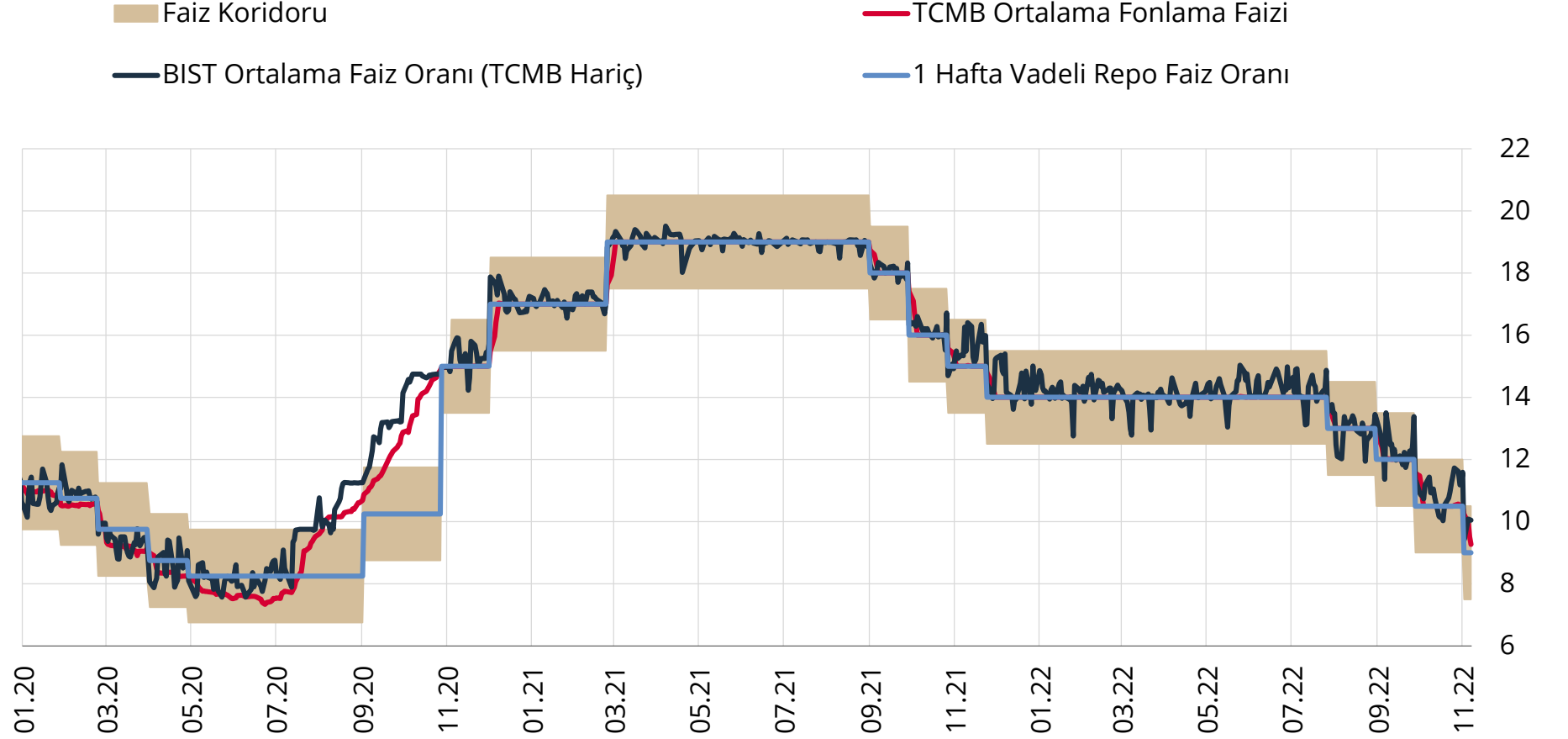
Son Gözlem: 2022Ç4

* Kırmızı çizgi 6 farklı yöntemle hesaplanan çıktı açığı göstergelerinin ortalamasını, taralı alan ise %95 güven aralığını göstermektedir.

PARA POLİTİKASI

TCMB Faizleri ve Kısa Vadeli Faiz Oranı

TCMB Faizleri ve Kısa Vadeli Faiz Oranı (%)

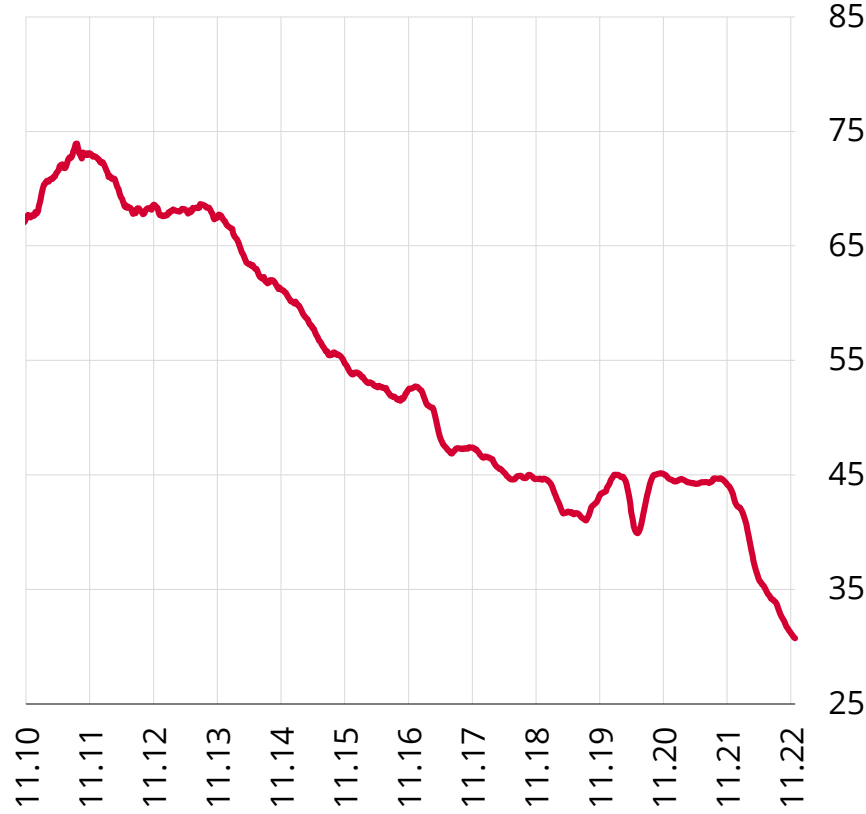

Kaynak: BIST, TCMB

Son Gözlem: 30 Kasım 2022

Yatırım, İhracat ve Tüketici Kredileri

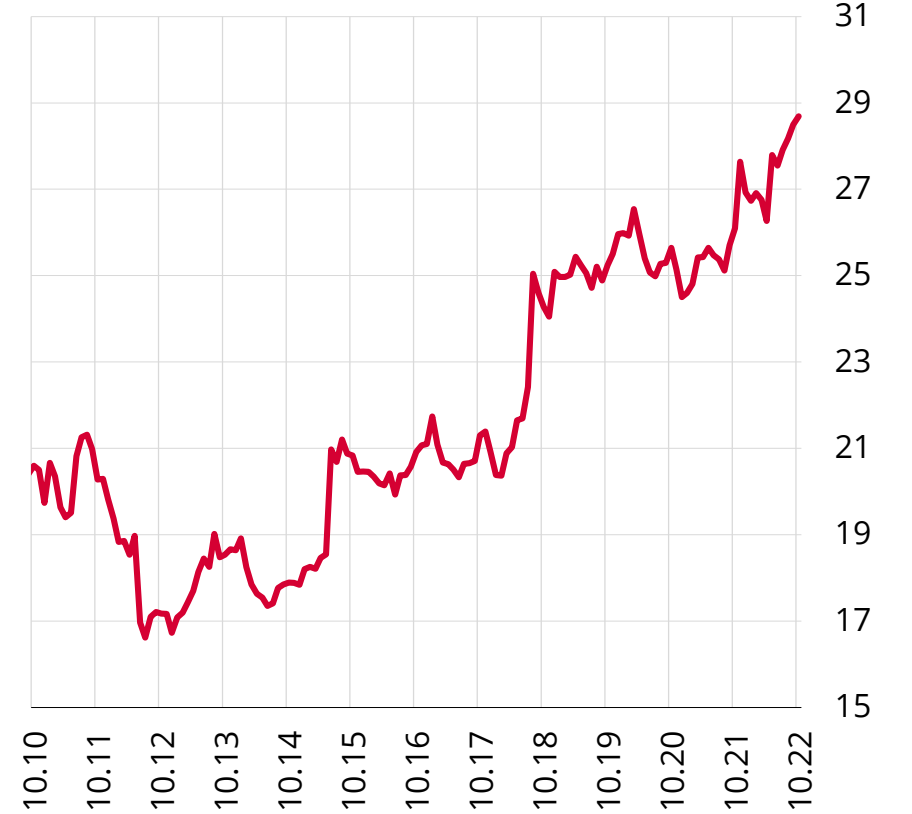
Tüketici Kredileri/TL Ticari Krediler (%)

Kaynak: BDDK, TCMB

Son Gözlem: 25 Kasım 2022

Yatırım ve İhracat Kredileri/Ticari Krediler (%)

Kaynak: BDDK, TCMB

Son Gözlem: Ekim 2022

Kredi Geliřmeleri

Krediler (Kur Etkisinden Arındırılmış, Milyar TL)

	Ocak	řubat	Mart	Nisan	Mayıs	Haziran	Temmuz	Aęustos	Eylöl	Ekim	Kasım*	Ocak- Kasım*
Toplam Kredi (2022)	55	138	211	181	181	194	67	151	155	167	156	1.656
Toplam Kredi (2021)	1	33	60	3	5	49	-1	29	86	24	92	381
Toplam Firma (2022)	49	124	181	150	109	134	42	105	113	118	91	1.217
Toplam Firma (2021)	-1	26	42	1	2	27	-14	7	69	18	64	241
TL Firma (2022)	53	108	177	161	151	170	79	153	163	147	130	1.492
TL Firma (2021)	-10	18	31	4	3	29	-10	38	34	24	75	236
- Büyük Firma (2022)	43	84	66	74	89	92	47	81	81	71,8	65	793
- Büyük Firma (2021)	-6	10	20	4	4	16	-6	24	17	15	40	139
- KOBİ (2022)	10	25	111	87	62	78	31	71	82	76	65	699
- KOBİ (2021)	-4	8	11	0	-1	13	-4	14	16	9	35	97

Kaynak: TCMB

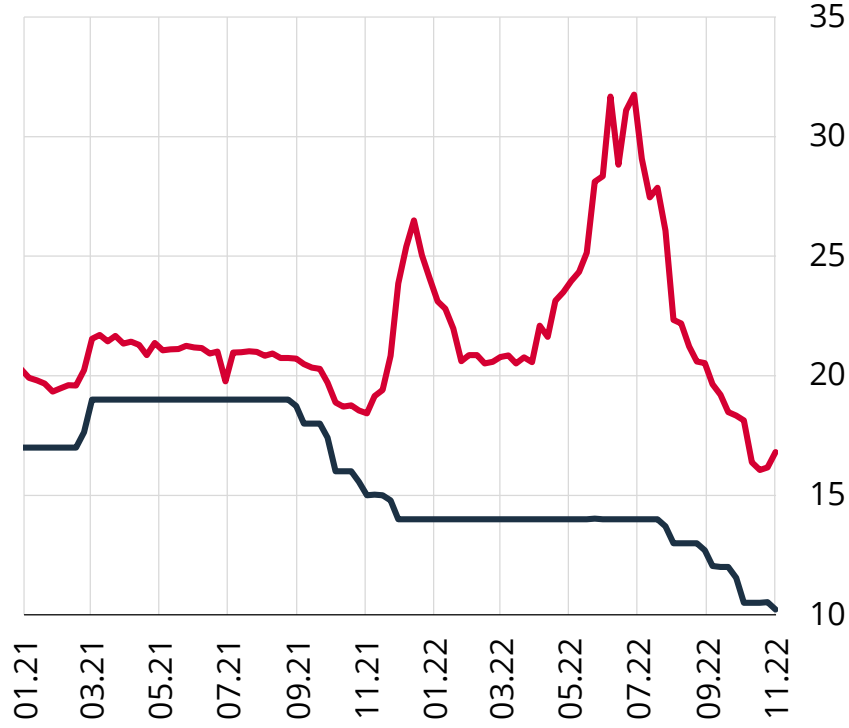
Son Gözlem: 28 Kasım 2022

* 28 Kasım 2022 tarihli veriler ile değişim hesaplanmıştır.

Parasal Aktarımın Etkinliğinin Artırılması

TL Ticari Kredi Faiz Oranları (%)

— TL Ticari Kredi Faizi
— TCMB Ağırlıklı Ortalama Fonlama Maliyeti

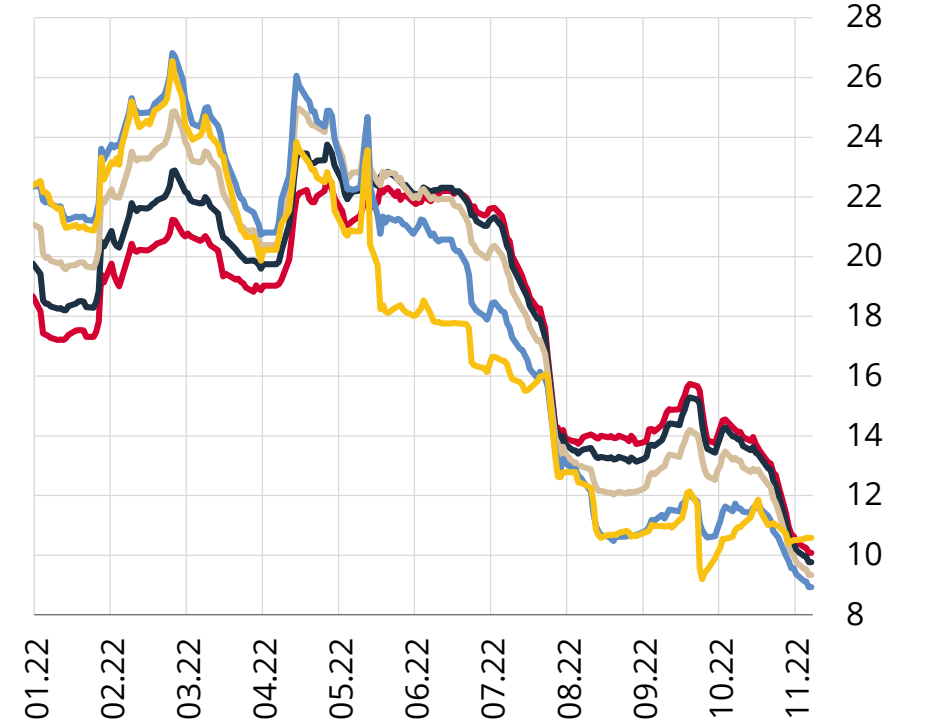

Kaynak: TCMB

Son Gözlem: 25 Kasım 2022

Farklı Vadelerde DİBS Getirileri (%)

— 6 ay — 1 yıl — 2 yıl — 4 yıl — 10 yıl

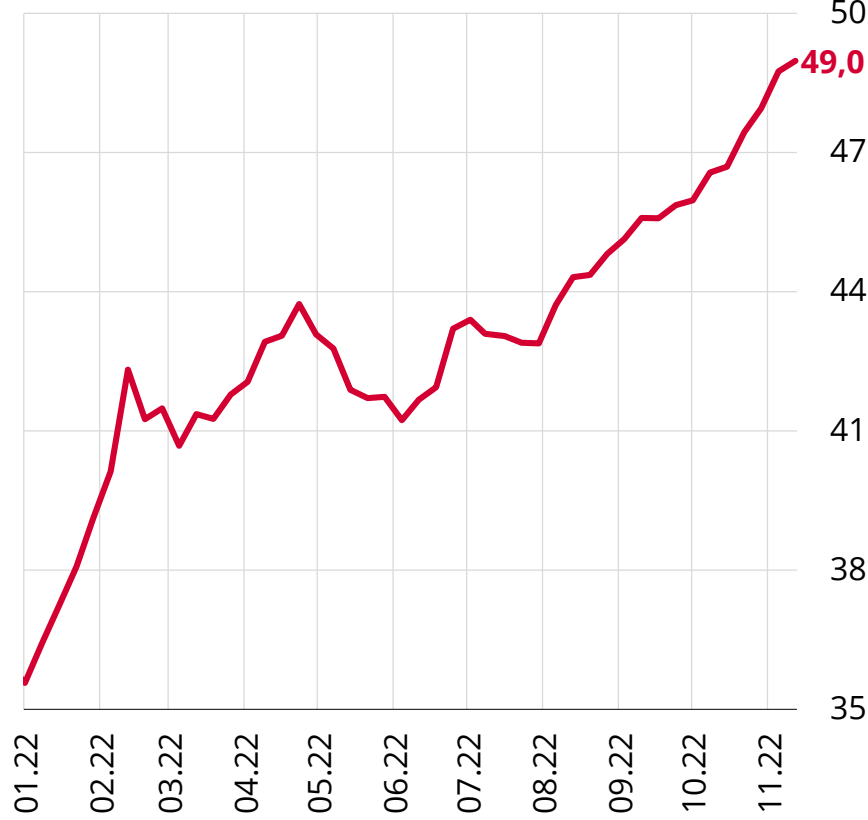

Kaynak: Bloomberg

Son Gözlem: 1 Aralık 2022

Mevduatlarda Liralaşma

Toplam TL Mevduat Oranı* (%)

Kaynak: BDDK, TCMB

Son Gözlem: 18 Kasım 2022

* TL mevduat oranı hesaplamasında, yurt dışı yerleşiklerin YP mevduatı hesaplamaya dahil değildir. Ayrıca, resmi kuruluşlar, Kamu Haznedarlığı yönetmeliği kapsamındaki kurumlar, yurt içi bankalar, Merkez Bankası, Hazine ve uluslararası anlaşmayla kurulmuş bankaların Türkiye'deki merkez ve şubelerindeki mevduat hariçtir.

Mevduat Dolarizasyonu* (%)

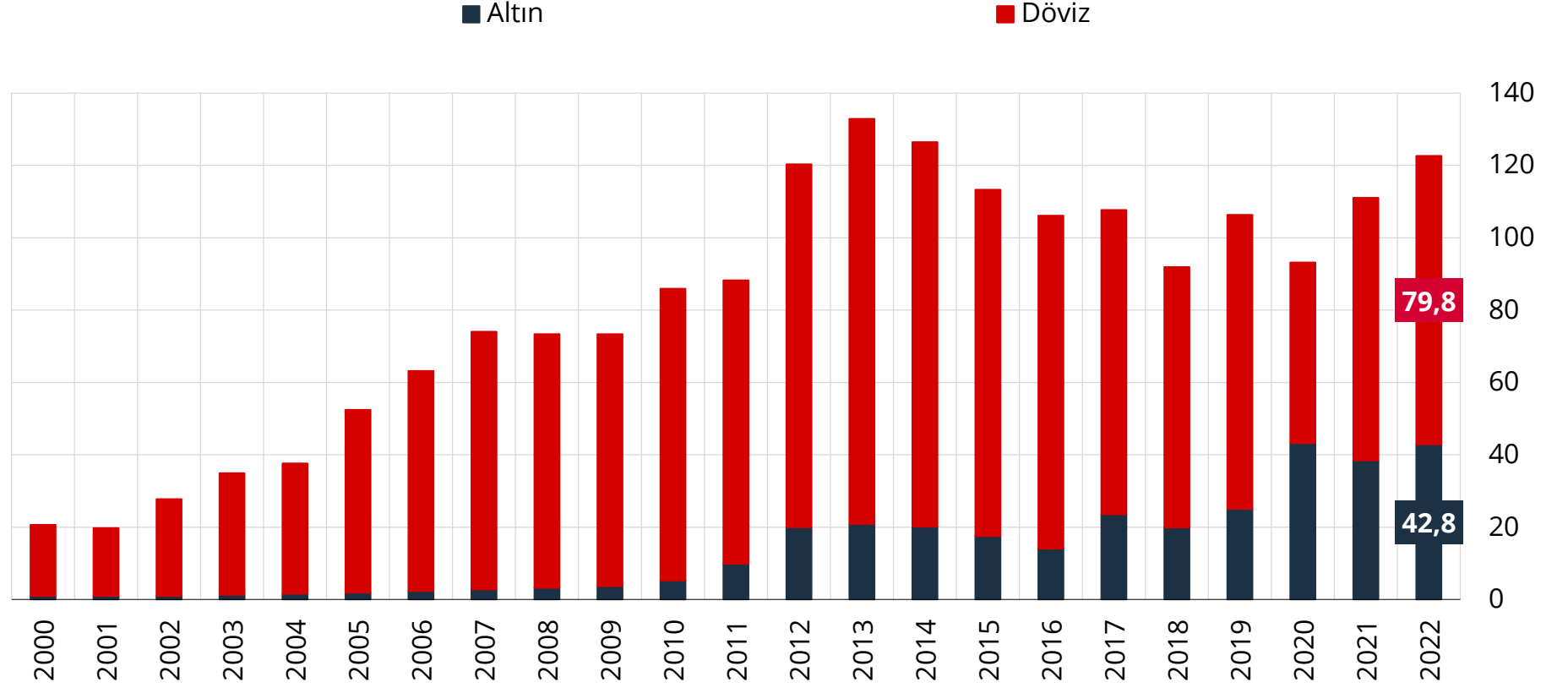
Kaynak: BDDK, TCMB

Son Gözlem: 28 Kasım 2022

* Kesikli çizgi güncel dolarizasyon oranını göstermektedir.

Rezervler

TCMB Rezervleri (Milyar ABD Doları)

Kaynak: TCMB

Son Gözlem: 25 Kasım 2022

GENEL DEĞERLENDİRME

Genel Değerlendirme

- Ekonomimizin son yirmi yıldaki emsalsiz kazanımlarını koruyup ülkemizi ekonomik gelişmişlik ve toplumsal refahta ileriye taşıyabilecek kritik bir dönemde para politikasını uzun dönemli bir perspektifle geliştiriyoruz.
- Bu doğrultuda, arz kapasitesini artırmaya, cari fazla vermeye ve liralışmayı yaygınlaştırmaya yönelik kararlı adımlar atıyoruz.
- Uyguladığımız bütüncül politikalar sayesinde enflasyonun ana eğilimindeki düzelmeye devam edeceğini öngörüyoruz.
- Enflasyonda beklediğimiz düşüşün süreklilik kazanarak kalıcı şekilde sürdürülebilir bir fiyat istikrarına dönüşmesinin, cari fazla verme kapasitesine ulaşılması ve hanehalkının, firmaların ve bankaların bilançolarında Türk lirasının payının artırılarak mümkün olan en üst seviyeye çıkarılması ile gerçekleşebileceğini değerlendiriyoruz.
- Fiyat istikrarını tesis ettikten sonra kalıcı ve sürdürülebilir hale getirmek için Liralışma Stratejimizi kararlılıkla uygulamaya devam edeceğiz.

TÜRKiYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ PLAN VE BÜTÇE KOMİSYONU SUNUMU

Prof. Dr. Şahap Kavcıoğlu
Başkan

2 Aralık 2022

Ankara

**TÜRKİYE CUMHURİYET
MERKEZ BANKASI**

www.tcmb.gov.tr